

MAANDSCHRIFT VOOR

BIJENTEELT

De bijenstand van onze afdeling Nijmegen in de hal van het nieuwe veilingsgebouw. V.l.n.r.: de heer Pijnenborg, directeur Nijmeegse Veiling; Jhr. Dr. Quarles van Ufford, Commissaris der Koningin; Z.E. Minister Mansholt, Minister van Landbouw; onmiddellijk naast de minister de heer Braakenburg, penningmeester afdeling Nijmegen; naast hem op de achtergrond de heer v. d. Sande, hoofdbestuurslid voor de Betuwe; geheel rechts de heer Clerx, secretaris afd. Nijmegen.

ADVERTENTIETARIEF

per 1/1 pag. f 175.— per 1/8 pag. f 30.—
per 1/2 pag. f 90.— per 1/16 pag. f 17.50
per 1/4 pag. f 50.— netto contant.

Speurbijltjes worden alleen bij vooruitbetaling opgenomen. Zij kosten f 1.50 per 20 woorden; elke 4 woorden méér 30 cent. Gewone advertenties contant na ontvangst van nota. Advertenties, die niet vóór de 20e der maand in ons bezit zijn, kunnen niet meer worden opgenomen. Ze worden ook niet automatisch in het volgende nummer geplaatst.

N.V. Bijenstand

„MELLONA”

SANTPOORT

Grootste Bijenteeltbedrijf in Nederland.
Fabriek van Bijenwoningen en
Gereedschappen.

ALLES VOOR DE BIJENTEELT.

Ruime keuze.

Vraagt onze jubileum-prijscurant, met illustraties en raadgevingen.

Tel. 8225 - b.g.g. 8610.

Planta's Bienenrauke „MAJA”

(Eruca sativa Lam.)

Een op seenfzaad gelijkende bijenplant, nieuwe teelt, dankbare cultuurplant en nevendrachtplant. Bloeit 1½ maand, geeft olie voor huishoudelijk gebruik. 100 gr. zaad à f 1.50 verkoopt:

PLANTA

Vereenigde Pflanzenzüchter G.m.b.H.,
Worms/Rhein.

Wij betalen thans:

f 1.20 per kg.
voor ruwe droge raat

Bestrijdt de wasmot door ons thans uw wasafval te zenden!

Uw eigen was op
Uw eigen meubels:

Hoogglanswas

bereid uit de edelste wassen (bruin en lichtgeel)

Tot 1 Januari 1951
slechts f 0.50

per halfponds honingflacon.

GOEDE DINGEN
BIJENHUIS WAGENINGEN

H.T. van Dam

JUBBECA Fr.

Bijenpark-Magazijn van Imkersartikelen
Telef. 103 Hoornsterzwaag
Postgiro no. 217250

★

Wij leveren alles op het gebied der Bijenteelt tegen de laagste prijzen

★

Zie onze speciale prijslijst in Maart- en Augustusnummer. Onze nieuwe rijk geïllustreerde prijscurant is gereed en wordt op aanvraag gaarne toegezonden.

★

TE KOOP GEVRAAGD

Droge raat, Koeken en zuivere Was. Heideslengerhoning. Ook wel zware Korfvolken.

Aanbiedingen zien we gaarne tegemoet.

Voor Assen en Omstreken hebben we een depot van onze artikelen bij de heer W. FOLKERS, Roodeweg 30, Assen, waar U ook alles kunt krijgen en was inleveren.

Afdeling-Secretarissen en
Honinginkopers:

Bij flinke partijen betalen wij voor

Blanke Raathoning, Slingerhoning en Ruwe Honing
DE HOOGSTE PRIJS

★

AFGEHAALD AAN HUIS.

CONTANTE BETALING.

★

Indien U inschrijving houdt voor Uw vereniging, ontvangen wij daarvan gaarne bericht. Het is Uw voordeel dit te doen.

N.V. BIJENSTAND

„MELLONA”

SANTPOORT

TELEFOON 8225 — b. g. g. 8610

Maandschrift voor BIJENTEELT

UITGAVE VAN DE VEREENIGING TOT BEVORDERING DER BIJENTEELT IN NEDERLAND.

Redacteur: R. P. GROENVELD.

Adres Redactie en Administratie: Bijenhuis
Wageningen, Tel. 2863. Postrekening 27772

Verschijnt de eerste Dinsdag van elke maand

Commissie van Redactie: A. S. PLANTING, B. A.
v. d. SANDE en A. VINK. Adviseurs: De Rijksbijen-
teeltconsulenten Vaste medew. JOH. A. JOUSTRA.

GEDURENDE de eerste dagen van November wordt nog wel eens wat stuifmeel van late herfstbloemen binnengebracht. Al spoedig echter is de tijd voor volslagen rust aangebroken. Het broednest is nu geheel uitgelopen en de ledige cellen worden door de koningin niet meer opnieuw met eitjes belegd. Op de plaats van het laatste broednest, dat zich tamelijk laag, onmiddellijk onder de voedselvoorraad, bevond, trekt het volk zich bolvormig samen, zodra de temperatuur buiten tot 45° F. of lager daalt; deze bol noemt men de wintertros. Boven en ter weerszijden van deze tros bevindt zich de voorraad honing en stuifmeel. De buitenste bijen nemen van de voorraad regelmatig voedsel op en geven die door naar binnen, opdat alle hun deel krijgen en mede kunnen werken aan het opwekken van warmte.

De koningin bevindt zich in het midden van de tros en wordt steeds met bijzondere zorg omringd. Al zal menig bijtje, dat zich even te ver van de tros waagt, van koude omkomen, de koningin loopt in het warmste gedeelte geen gevaar.

VOOR BEGINNERS

Behalve voor de geregelde voedselvoorziening hebben de werkers ook te zorgen voor de vereiste ventilatie. De gebruikte lucht wordt langs de zijwanden naar de hoeken van de vliegopening door vleugelbeweging afgevoerd. De verse lucht treedt dan vanzelf via het midden van de vliegopening toe.

De bijen ontlasten zich als regel niet in de woning, doch bewaren de onverteerbare resten van het voedsel in de endeldarm, totdat een zonnige en niet te koude winterdag haar veroorlooft een uitvlucht te doen en haar uitwerpselen al vliegende buiten te deponeren.

Zoals U uit het bovenstaande ziet treedt bij dit alles een grote regelmaat aan de dag. Maar zorgt er dan ook zoveel mogelijk voor, dat deze regelmaat niet verstoord wordt door invloeden van buiten. Laat geen huisdieren tot uw bijenstand toe en leidt de vogels, met name de mezen, af, door op enige afstand van uw bijenvolken wat vethoudend voedsel beschikbaar te stellen. Zorgt, dat geen muizen uw volken storen; vangt deze tijdig weg, vóórdat zij onheil kunnen aanrichten. Want elke stoornis kan onherstelbaar onheil brengen. Als de bijen verontrust worden zal de tros zich ontijdig en onregelmatig los maken, waardoor vele bijen omkomen. Erger is echter, dat de bijen dan onnodig veel voedsel tot zich nemen, met als gevolg overbelasting van de endeldarm. Kunnen de bijen niet de gelegenheid afwachten zich buiten te ontlasten, dan zijn zij tenslotte genoodzaakt dit binnen te doen. De woning en de raten worden dan van binnen bevuild, wat meestal ziekte en dikwijls algehele ondergang van het volk betekent.

Dit verschijnsel kan ook optreden, als door een langdurige koude-periode de bijen genoodzaakt zijn, te lang binnen te blijven. Heeft het volk echter voldoende voedsel van goede kwaliteit tot zijn beschikking, dan kan het veilig een periode van enige maanden van gedwongen thuisblijven overbruggen. Niet als het intussen gestoord wordt. Koude, zelfs zeer strenge vorst, kan het volk niet deren; het zorgt zelf wel, dat de temperatuur binnen op peil blijft. Weest dus niet ongerust, als ge gedurende geruime tijd geen leven

Filmtournee:

Watt en ½ Watt als variété-artisten
Nar de Dar

• HIJ WIST HET WEL, HET WAS VOOR DE BIJTJES I

70 zachtjesaan had ik de truc van het vak te pakken gekregen en ik imkerde er al aardig op los. We hadden een beste zomer gehad en de honingkamers zaten tjokvol. Ik had een slinger gekocht en ik kon nu mijn kunsten tonen. Nooit had ik andere honing gezien dan de donkerbruine, welke van de heide kwam en geperst werd; hoe groot was dan ook mijn teleurstelling toen er uit de aftapkraan van de honingslinger uitsluitend een goudgele substantie te voorschijn kwam. Was dat nu wel honing? Ik proefde er even van: het smaakte zoet en had een ietwat kruidachtige smaak. Aarzelend begaf ik mij met een flacon van deze substantie naar mijn vriend en liet hem die zien. Ik vroeg hem of dit nu honing was. Hij zette grote ogen op en riep zijn vrouw er bij, die van jongsaf honingzeemster op een groot imkersbedrijf geweest was en hij zei: „Kiek eens, Anne, wat een mooie honing is dat” en, zich tot mij wendend, vervolgde hij: „Hoe ben je daar aangekomen, jong?” De flacon werd om en om gedraaid en bekeken en er werd ook van geproefd en telkens klonk het uit beider mond: „Wat een mooie honing!”

Ik moest verklaren hoe ik aan die honing kwam en hoe ik hem geoogst had en beide mensen waren sprakeloos van verbazing; ze wilden precies het naadje van de kous weten. Voor ons, hedendaagse imkers, lijkt deze voorstelling zeker wat overdreven, maar men vergeet niet dat dit verhaal zich afspeelde in een tijd en in een streek waar toen losse bouw zo niet onbekend was, dan toch zeer spaarzaam werd beoefend en honing nagenoeg uitsluitend als raathoning of pershoning werd gewonnen en bereiding en winning op een gewoonlijk niet al te hygiënische wijze geschieden.

Mijn vriend was zó enthousiast, dat hij zichzelf ook een honingslinger aanschafte en de losse bouw, die

volgens hem niets waard was, ijverig ging beoefenen. Het was ten tijde van de najaarsschoonmaak dat mijn vriend besloot zijn bed — een zgn. springbak — op nieuw te overtrekken. Daartoe werd de bak naar beneden gehaald en ter bewerking op een paar schragen beneden in de molen geplaatst.

Het liep af en aan met klanten en ook melkrijders kwamen voeder voor hun paarden kopen. Een van hen, een niet al te snugger uitzienend man, zag de springbak en vroeg: „Wat heb je daar?” Zichzelf in de rede vallend vervolgde hij: „O, ik zie het al, voor de bijtjes!” Dat wij om deze reactie onbedaarlijk moesten lachen laat zich begrijpen.

Met de door mij gewonnen slingerhoning genoot ik enige bekendheid. Zo kreeg ik kort na het beschreven geval uit een naburige gemeente het verzoek een lezing te houden over een bepaald onderwerp. Ik zag daar erg tegenop, want, al was men in deze omgeving met de losse bouw in het geheel niet op de hoogte, op het gebied van de vaste bouw waren het knapen en ik heb nog respect voor mijn vrienden, die zo vaardig waren met hun korfimerij.

Ik sprak eens over mijn moeilijkheden met een landbouwonderwijzer-imker en die stak me een hart onder de riem. „Kijk eens”, zei hij, „je moet maar zo denken, jij staat achter het spreekgestoelte en zij ervoor”. Ik vroeg hem zich nader te verklaren, daar ik hem niet begreep. „Ach jong”, vervolgde hij, „als je je als spreker in het openbaar vertoont, heb je een grote voor-sprong; ze denken dan dat je het beter weet dan zij en daarop kan je steunen”.

Ik vond dit nogal een gewaagde veronderstelling, want ik had nog weinig psychologisch inzicht. Dat zou wel gaan, zo dacht ik, bij mensen die volkomen leek waren, maar in deze omgeving met prima korfimmers, mannen van het vak, zgn. „kwaje imkers” zou het stellig moeilijkheden opleveren.

Achteraf bleek mijn landbouwleraar gelijk te hebben en de lezing, welke ik toch ging houden, leverde nog iets zeer merkwaardigs op. Maar daarover in een volgend artikel.

JAN VAN VELDZICHT.

(vervolg van pag. 165)

aan de vliegopening bespeurt en laat U er nimmer toe verleiden uit ongerustheid of nieuwsgierigheid gedurende de winterrust aan de kast te gaan morrelen of de korf om te tillen. Om de hiervoren aangegeven redenen zou zulks ernstige nadelige gevolgen kunnen hebben.

Beginnt nu reeds aan de voorbereiding van het volgende seizoen. Gebruikt de rusttijd van de bijen behalve voor studie ook voor het in orde maken van alles, wat ge in het volgende seizoen nodig zult hebben, met uitzondering van het in ramen zetten van kunstraat. Dit laatste moet bij voorkeur wachten tot enige weken vóór het gebruik. Het maken of repareren en opknappen van reserve-kasten, het repareren van gebruikte en het vlechten van nieuwe korven dient nu te geschieden. Het is een nuttige en aangename bezigheid voor de winteravonden en als ge het nu doet zult ge er ongetwijfeld meer zorg aan besteden dan wanneer dit alles nog gebeuren moet als de bijtjes hun winterrust al achter de rug hebben. Dan zijn er immers weer zoveel andere beslommingen, die U in beslag nemen! Neemt ook in dit opzicht een voorbeeld aan Uw bijen, die nimmer een goede gelegenheid ongebruikt laten voorbijgaan.

F. SLOT.

Tot December.

Piet Pruijt is de jongste imker van Vlaardingen, hij heeft een kastvolk en een korfvolk. De meeste jongens van 12 jaar weten alleen maar dat bijen steken, maar Piet weet al heel wat meer van het bijenleven! Succes, Piet! En we hopen, dat 1951 een goed honingjaar zal worden!

ERVARINGEN IN MIJN PRACTIJK

Het wil mij voorkomen, dat het nut heeft enkele ervaringen nu en dan te stellen tegenover mededelingen, die ik soms aantref in ons Groentje. Ik mag als reeds 50 jaar imker zijnde, ons Maandblad nog wel zo noemen, al is het thans de Groene.

Het artikel van de heer Slot in het September-nummer geeft op bladz. 133: „De uitgeslingerde honingkamer gaat onder het volk. Ze poetsen en repareren de beschadigde raten netjes op en die honingkamer blijft daar de gehele winter onder staan.”

„In het voorjaar kan die er dan weer bovenop”.

Nu heb IK van dat ONDERPLAATSSEN minder goede ervaringen. In het najaar is roverij spoedig troef. Die honinggeur daar, beneden bij de vliegopening, geeft een aanvalsoorlog en een verdediging, die beter voorkomen kan worden.

Dus prefereer ik deze raten boven de afdekking te zetten. Ze komen die van beneden door het voedergat netjes uitlikken en in orde maken. Na een 24 uur, leg ik dan even het uitlaatbord tussen die H.K. en de B.K. en verhuist die H.K. weer na 24 uur naar de ratenbergplaats.

Een winterklim onder het volk is best en elk jaar komen meer imkers tot deze praktijk.

Maar gebruik in deze onder te plaatsen bak, de minder mooie, oudste raten, die in het voorjaar toch in de smeltkroes moeten verdwijnen. Het behoeft geen volle bak te zijn.

Als men goed oplet, dan ziet men, dat ze in de loop van het najaar, winter en voorjaar die raten als het ware met een propolis mixture politoeren. Daardoor zijn die niet zo geschikt meer en gewild door de bijen om honing in te bergen.

Ik heb zelfs enkele winterklimmen het gehele vliegseizoen, in de hal weggezet en daar zelfs geen last van mot gehad. Ook die is blijkbaar vies van die gepolitoerde raten.

In het voorjaar een honingkamer opzetten met frisse raten, hetzij uit de zwavelkast of met de petroleumkuur bewaard, geeft beter werk.

Oosterhout.

S. FICK.

* * *

NATUUR-WONDEREN

Omstreeks half Augustus werd hier een zwerm ontdekt, die zijn verblijf onderaan een tak had uitgekozen. Hoelang deze zwerm daar gehangen had is moeilijk te zeggen, naar schatting een week of zes.

Deze zwerm had n.l. al vijf raten gebouwd van plm. 30 cm lengte en 20 à 25 cm breedte. Op die tak, juist boven de zwerm, zat een merelnest. We hadden er al over gepraat om deze zeldzaamheid te laten verfilmen, maar dat was erg moeilijk, daar hij plm. 10 m hoog hing en erg donker zat. Toen kwam iemand op het idee om hem in de glazen kast te doen, met de tak, om hem daarna aan het Natuur Historisch Museum te schenken.

De kast was besteld en zou gemaakt worden.

Maar zie, een imker (?) ging er bij en heeft alles van de tak gekraab en meegenomen. We vonden dit allemaal zonde en jammer, want zoiets komt men niet gemakkelijk weer tegen.

Mocht zich zoiets eens weer voordoen, laten we dan met natuurwonderen zuinig zijn; er valt soms zoveel van te leren.

Enschede.

EEN NATUURLIEFHEBBER.

* * *

VOGELS EN BIJENSTEKEN.

Gaarne doe ik U enige regels toekomen naar aanleiding van een voorval op mijn bijenstal. Misschien is het interessant genoeg voor opname.

Mijn bijen van de hei teruggehaald hebbende en ge-

plaatst in mijn stal, heb ik de fout begaan om ze direct te openen, zonder ze b.v. een uurtje tot rust te laten komen. Dit wreekte zich direct door aanvallend uit de kast te stormen, zodat ik alleen door vlug de benen te nemen aan een algemene aanval kon ontkomen. Na een minuut of tien ging ik even kijken, ze waren nog zeer onrustig. Op plm. 4 m van de stal had ik een tamme kraai en ekster in een loop. Het bleek me, dat beide in een hoekje weggekropen zaten. Daar ik het zaakje niet vertrouwde, omdat er nogal wat bijen vlogen, haalde ik ze er uit en ging er mee naar de keuken. Nu bleek, dat beide vogels veel steken hadden opgelopen. Terwijl ik met de kraai nog bezig was om de nodige angeis te verwijderen, bleek het al gauw, dat zij niet meer te redden was en stierf dan ook na een minuut of vijf. De ekster was er, zo te zien veel beter aan toe, maar na een kwartier ongevveer had ook zij afgedaan.

Op dezelfde afstand heb ik ook een jong wild varken; hieraan kon ik echter niets bespeuren, misschien is die huid te dik?

Persoonlijk had ik nooit gedacht, dat ook vogels aan bijensteken ten offer kunnen vallen; zijn er meer van deze voorbeelden bekend?

Rotterdam.

W. M. H. KLOOSTERMAN.

* * *

KONINGIN VANGEN UIT EEN ZWERM

Met aandacht heb ik het artikeltje van de heer Dekker op blz. 146 van het September-maandschrift gelezen. Zijn instrument is ingenieus bedacht, maar ik geloof dat het nog eenvoudiger kan.

Ik neem een broed- of honingkamer, hang er wat ramen in en leg daar een rooster op. Op de topeinden der ramen leg ik een schrootje hout, aan de zijanten een strookje dubbelgevouwen krant van ongeveer 5 cm breed, zodat alles dicht is. Nu sla ik de zwerm op het rooster en de carbollap er overheen. De bijen gaan op een draf door het rooster en onder de carbollap ziet men de koningin in een ogenblik lopen. Het gaat vlug, kost geen cent en men heeft de onderdelen steeds bij de hand. Heeft men toevallig alle roosters in gebruik, neem dan even van een volk de honingkamer af, zet die zolang terzijde en gebruik deze rooster even. De hele handeling duurt een minuut of vijf.

Santpoort.

MEUNIER.

MEN ZEGT...

dat het artikeltje van de heer Meijer in het Octobernummer zeer de aandacht heeft getrokken;

dat men echter niet weet, welke betekenis men er aan moet hechten;

dat de een er uit leest, dat de heer Meijer alle hoop heeft laten varen om het honingprobleem op te lossen; dat de ander er daarentegen uit concludeert, dat hij nu pas ontdekt heeft, dat er een honingprobleem bestaat; dat we dus nu, behalve het honingprobleem, ook nog het Meijerprobleem hebben op te lossen;

Men zegt verder:

dat professor Veldzicht binnenkort het hoogleraarsambt zal neerleggen om zich geheel aan het zwermprobleem te kunnen wijden;

Tenslotte zegt men:

dat het, om met een variatie op De Kleine Johannes te spreken, een slecht begin is, in Nederland geboren te zijn;

dat daarom De Grote Johannes, Heer van de Honingh-Hof, besloten zou hebben de Amerikaanse nationaliteit aan te vragen;

dat de geruchten, dat zijn brieven voortaan in het Engels in ons blad zullen worden opgenomen, volkomen uit de lucht gegrepen zijn;

dat ze, evenals tot nu toe, in het Nederlands vertaald, in ons blad zullen blijven verschijnen.

LUISTERVINK.

DE NEDERLANDSE BIJENWEIDE (II)

Onbestendige wingerd (*Parthenocissus tricuspidata*)

Het is een zaak van groot belang, dat de imker bij de waardering van de drachtplanten, behoorlijk de soorten, die in gering aantal voorkomen en die welke massaal optreden, onderscheidt.

Om een voorbeeld te geven, wordt de Herfstleuwentand (*Leontodon autumnale*), een gele composiet, die van Juli tot September bloeit, wat nectar en stuifmeeldracht betreft, gewaardeerd met 2 maal het cijfer 4. (De Roever). Deze bloem is te vergelijken met de paardebloem (*Taraxacum officinale*), die in de voorzomer bloeit en die op dezelfde waarde wordt geschat als de *Leontodon*.

Iedereen begrijpt echter, dat de paardebloem door haar veelvuldig en algemeen optreden, veel meer bijdraagt tot een rijke dracht dan de leeuwentand.

Wat geldt voor dit speciale geval, geldt ook in het algemeen en hieraan denken lang alle imkers niet voldoende.

Denkt men zich b.v. wel bewust in, wat een haarkrijk bloeiend fruit betekent of een prachtige laan met rijk bloeiende lindebomen?

Vergeleken met een klaverweide b.v. winnen de miljoenen bloesems van het fruit of een laan drachtbomen het belangrijk.

In dit opzicht bekeken, worden ook enkele klimplanten die uitstekende bijenplanten zijn, meermalen door de imkers onderschat of verwaarloosd. Ware dit immers niet het geval, dan zouden heel veel, nu meermalen kale muren, wel beter benut worden voor de bijenteelt.

Een dergelijke mooie klimplant is de nog weinig aangeplante *Ampelopsis*, die volgens de nieuwste nomenclatuur *Parthenocissus* wordt genoemd.

Om deze klimplant even thuis te brengen, zij medegedeeld, dat ze behoort tot de Druivenfamilie of *Vitaceae*. Deze plantenfamilie draagt kleine, weinig opvallende, geel-groene bloempjes, die in kleinere of grotere trossen gerangschikt zijn. Alhoewel deze planten windbloeiërs zijn, is toch bij vochtig weer het stuifmeel kleverig en kunnen o.a. de bijen goede diensten verrichten voor de bestuiving en bevruchting. Het is bekend, dat dit ook bij druiven zo het geval is. De klimplant *Ampelopsis Vrii* (Veitchii), nu genoemd *Parthenocissus tricuspidata* of gewoon, onbestendige wingerd, wordt tijdens de bloeitijd in Juli en Augustus opvallend veel door bijen bevrologen, vooral als de zon schijnt op de bloemen, die tussen de ornatieve bladeren schuil gaan. Daar deze plant bloeit, gedeeltelijk althans in een tijd, dat op vele plaatsen overigens weinig dracht aanwezig is, lijkt ons de aanplant zeer verantwoord. Wat de nectardracht betreft, wordt ze volgens de drachtlijsten gelijk gesteld met klimop en beide worden met een 2 gewaardeerd.

In iedere flinke boomkwekers catalogus kan men deze klimheesters vinden.

Toch dienen we even op een en ander de aandacht te vestigen. Alleen de *Parthenocissus tricuspidata* is zelfhechtend. Dit

betekent, dat men zich in het geheel geen zorgen behoeft te maken, wat betreft het leiden van deze heester, zoals dat bij vele klimplanten wel het geval is. Deze hechting geschiedt bij de *tricuspidata* op een zeer doeltreffende wijze, die 't bestuderen uit natuurhistorisch oogpunt ook ten volle waard is. Dit is vooral bij de jonge ranken goed waar te nemen. Bij elk blaadje ontstaat n.l. een klein rankje, dat eindigt in 4-8 kleine zuignapjes, die zich zeer sterk vasthechten aan de muur, waartegen de plant is geplaatst. Tracht men een rank los te trekken, dan lukt dit pas, als men deze kleine rankjes vernield heeft. De zuignapjes blijven aan de muur bevestigd.

Het is raadzaam in de eerste winter na de aanplant, de wortels wat te bedekken, om bevriezen te voorkomen. Later is dit in het geheel niet meer nodig. Siert het mooie licht- en donkergroene drielobbige blad gedurende de gehele zomer de kale muur op,

Hiernaast:

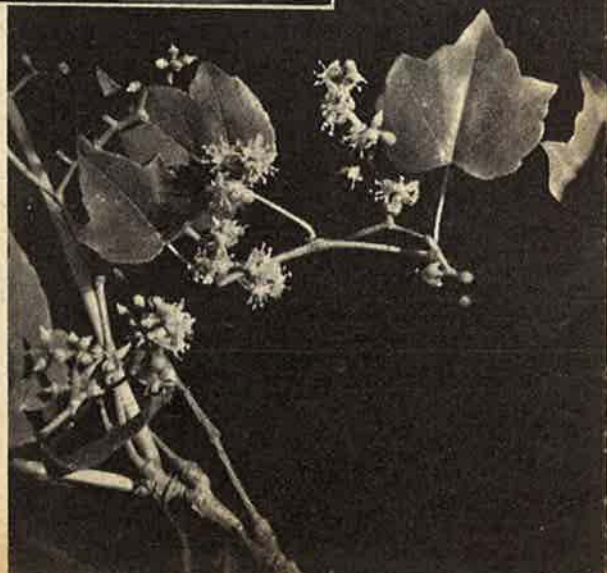
- Blad van de Wijnstok (*Vitis vinifera*).
- Blad van *Parthenocissus quinquefolia*.
- Blad van *Parthenocissus tricuspidata* met hechnapjes (*c₁*).
- Bloem van de vitaceae.

Midden:

een detail van *tricuspidata*.

Beneden:

Parthenocissus tricuspidata.

INGEZONDEN STUKKEN

HONINGPRIJS OF HONINGRECLAME

In het September-nummer van ons Groentje verscheen van de hand van de heer A. Smits een artikel over honingprijzen, waarover ik gaarne ook mijn mening wil kenbaar maken.

Inzoverre ben ik het met de heer Smits eens, dat er iets gedaan moet worden om het honingverbruik te bevorderen. Maar dit verbruik kan men niet omhoog voeren door over prijs- en honingcontrole te gaan praten of schrijven.

De prijs is van secundair belang, daar deze uiteindelijk wordt bepaald door vraag en aanbod, vooral bij een artikel als honing, dat, jammer genoeg, door de meeste Nederlanders beschouwd wordt als luxe.

We moeten dus beginnen bij het begin, dus de vraag naar honing bevorderen en dat kan alleen door reclame, maar dan ook doeltreffende reclame. Is als resultaat hiervan de consumptie groter geworden, laten we dan eens gaan praten over de prijs, want dan heeft dat pas werkelijk zin.

Het standpunt van de heer Smits, aangaande honingcontrole, deel ik volkomen. Voor men zoiets opzet, moet men wat te controleren hebben, want deze controle stimuleert de consumptie niet direct. Zorg eerst, dat er vraag komt naar honing en dan zal het zeker nodig zijn deze vraag te handhaven door controle, desnoods door een gedeponeerde verenigingsmerk in te voeren, dat de consument waarborgt, dat hij een goede kwaliteit honing koopt van Nederlandse afkomst.

Reclame kost geld, mag ook geld kosten, als zij maar doeltreffend is. Maar laat dit niet over aan een nog op te richten stichting of organisatie, die er direct belang bij heeft, want uiteindelijk hebben wij er allen belang bij. Laat onze Vereniging dit zelf ter hand nemen en de teugels in handen houden.

Waar komt het geld vandaan? Want dat zal het kosten, als men het tenminste goed wil doen. Het zal er bij het Nederlandse publiek ingestampt moeten worden, dat honinggebruik gezondheid betekent.

't Is jammer, dat in de begroting 1951 (Groentje April 1950) geen post is opgenomen voor zakagenda's of iets dergelijks, daar men dit bedrag dan aan reclame zou kunnen besteden. De heer Smits wil de reclame bekostigen door een verhoging van het quotum van f 2,50 op f 10.— te brengen, maar voegt daaraan toe, dat volgens de heer Popken 2/3 van de leden belang heeft bij honingverkoop(prijs). Hij bedoelt natuurlijk 1/3 van het aantal leden, welke in het bezit is van 2/3 van het totaal aantal volken in Nederland. (Groentje Juli 1950). In dit geval zou 2/3 van het aantal leden het volle pond in de reclame betalen,

(vervolg van pag. 168)

in de herfst verkleurt het blad tot bloedrood, dat een feest voor het oog betekent.

Een soort, die niet zelfhechtend is, maar goed geschikt voor begroeiing van priëlen en pergola's, is de Parthenocissus brevipedunculata elegans, evenals de Parthenocissus vitaceae, de vroegere Ampelopsis quinquefolia.

Voor normale muurbegroeiing is natuurlijk de zelfhechtende variëteit het meest geschikt en wordt dan ook het meest aangeplant.

De naamsverandering van Ampelopsis in Parthenocissus doet even denken aan parthenocarpie, die inderdaad bij druiven voorkomt. Hieronder verstaat men de maagdelijke voortplanting of vruchtzetting, dus zonder dat hier een bestuiving aan voorafgaat.

Alhoewel wij ook na informatie hieromtrent geen definitieve gegevens kunnen verstrekken, behoeft deze naamsverandering hiermede toch niet in verband te staan.

We raden onze imkers aan, deze herfst nog een heester aan te planten. De bijen, hijzelf en zijn gezin zullen er veel genoeg aan beleven.

Vriezenveen.

J. B. M. VAN DEN BELT.

hetwelk voornamelijk ten gunste komt van het 1/3 deel, dat direct belang heeft bij een goede verkoop. Neen, zo niet! Laat men door de afdelingen een lidmaatschap-contributie heffen van f 1.— per opzetter met een minimum van f 3.—, waarvan men aan de Vereniging een quotum afdraagt van f 0,75 per opzetter met een minimum van f 2,50. Door deze regeling zullen ook jeugdige enthousiasten niet afgeschrikt worden om bijen te gaan houden, doordat ze alleen al aan contributie f 10.— per jaar zouden moeten offeren voor hun eerste kast of korf.

Het resultaat zal zijn, dat de Vereniging in het ongunstigste geval een totaal-quotum ontvangt van f 62.435.—, gebaseerd op de statistiek 1946 van de heer Ir. J. Mommers (Groentje Februari 1949), alzo zijnde f 17.435.— meer als de begroting 1951 aangeeft. Hierbij ben ik uitgegaan, dat het aantal volken maar de helft bedraagt van die, voorkomende op de statistiek van Ir. J. Mommers, dit in verband met teruggang aantal volken, niet alle imkers lid van onze Vereniging zijn en om een veilig gesteld bedrag te krijgen. Maar dan dit bedrag voor de volle 100% voor reclame besteden! Reclame dus, maar niet op de voorpagina van 't Groentje, want elke imker weet dat honing lekker en gezond is. Geen reclame die men moet kopen, maar die met grote hoeveelheden verspreid of aangebracht kan worden b.v. stations, bioscopen e.d. en dan pas prijs en controle-gezemel.

Reclame is verkopen, verkopen is vraag, vraag is prijs. Vooruit dan!!!

Gorinchem, Huize „De Haar”.

A. J. NIEUWSTAD.

* * *

MOERDOPPEN EN ZWERMNEIGING

Met grote belangstelling heb ik, naar aanleiding van No. 3 van het Maandblad 1950 en Maandblad No. 11 1949, het ingezonden stuk van de heer S. v. Houten gelezen.

Mijnheer v. Houten, is het niet riskant voor beginnelingen en imkers die weinig tijd hebben, om reeds aangebouwde moerdoppen als redcellen te beschouwen? Natuurlijke zwermneiging is al op komst. Bij flinke dracht kan zich dit herstellen, zodat zwermen achterwege blijft. Wat doet U met de oude moeder, als ze uit het volk genomen wordt, die dan in haar beste conditie is?

Ik hoor wel eens van imkers die haar gewoon dood drukken. Dit is toch wel het vijfde wiel aan de wagen. Van groot belang is, dat ik een duidelijker uiteenzetting geef omtrent een overvol volk. Wanneer ik 2 à 3 zwermen met jonge onbevruchte moeren bij elkaar doe, heb ik een overvol volk, dat bij de paringsuitvlucht sterk zal vliegen. De bijen komen dan normaal terug zonder te zwermen.

Maar met een overvol volk, waar men kunstmatig tegen het natuurlijke bijenleven in, alle doppen uitbrekt en één laat staan, is een geheel ander geval. De mogelijkheid is groot, dat door de zwermduift die nog aanwezig is, onmiddellijk na het uitlopen van de bruidsvlucht dit volk gaat zwermen.

Renkum.

A. T. v. d. BRINK.

herfst . . . .

De grond vergat reeds lang de gouden schoven,
de regen ruist zoals een stem die sust,
de jonge lente met al haar beloven
ligt ver onzichtbaar als een vreemde kust.

Winden omlaag roven aan d'aarde rust
en wolken-risten z'aan de heemlen roven;
nu sterft het jaar: de kleurebranden doven,
de laatste vlammen zijn bijna geblust. . . . .

Henriëtte Roland Holst-van der Schalk.

TABEL 1. BSS-RAMEN.

Afkortingen:

n.k.: normaal kunstraat.

gew. k.: gewapende kunstraat (met ingeperste draad).

Aand.	Raamtype	A	B	C	D	E	F	G	H	J
BSS/1	Broedraam Hoffman-type, n. k.	8 ¹ / ₂ 215,9	13 ³ / ₈ 339,7	7 ⁵ / ₈ 193,67	5 ⁵ / ₈ 15,875	5 ⁵ / ₁₆ 7,935	1 ¹¹ / ₃₂ 3,413	7 ⁷ / ₈ 22,22	3 ¹ / ₂ 88,89	1 ¹ / ₁₆ 27,0 inches mm
BSS/2	Broedraam Hoffman-type, gew. k.	8 ¹ / ₂ 215,9	13 ³ / ₈ 339,7	7 ⁹ / ₁₆ 192,08	1 ¹¹ / ₁₆ 17,46	5 ⁵ / ₁₆ 7,935	1 ¹¹ / ₃₂ 3,413	7 ⁷ / ₈ 22,22	3 ¹ / ₂ 88,89	1 ¹ / ₁₆ 27,0 inches mm
BSS/3	Broedraam, gegleufd voor n. k.	8 ¹ / ₂ 215,9	13 ³ / ₈ 339,7	7 ⁵ / ₈ 193,67	5 ⁵ / ₈ 15,875	5 ⁵ / ₁₆ 7,935	7 ⁷ / ₈ 22,22	7 ⁷ / ₈ 22,22	—	1 ¹ / ₁₆ 27,0 inches mm
BSS/4	Broedraam met sponninglat voor gew. k.	8 ¹ / ₂ 215,9	13 330,1	7 ⁹ / ₁₆ 192,08	1 ¹¹ / ₁₆ 17,46	1 ¹ / ₂ 12,735	7 ⁷ / ₈ 22,22	7 ⁷ / ₈ 22,22	—	1 ¹ / ₁₆ 27,0 inches mm
BSS/5	Smal honingr. Hoffman-type voor n. k.	5 ¹ / ₂ 139,7	13 ³ / ₈ 339,7	4 ⁵ / ₈ 117,5	5 ⁵ / ₈ 15,875	5 ⁵ / ₁₆ 7,935	1 ¹¹ / ₃₂ 3,413	7 ⁷ / ₈ 22,22	3 ¹ / ₂ 88,89	1 ¹ / ₁₆ 27,0 inches mm
BSS/6	Smal honingr. Hoffman-type voor gew. k.	5 ¹ / ₂ 139,7	13 ³ / ₈ 339,7	4 ⁹ / ₁₆ 115,9	1 ¹¹ / ₁₆ 17,46	5 ⁵ / ₁₆ 7,935	1 ¹¹ / ₃₂ 3,413	7 ⁷ / ₈ 22,22	3 ¹ / ₂ 88,89	1 ¹ / ₁₆ 27,0 inches mm
BSS/7	Smal honingr. met gleuf, voor n. k.	5 ¹ / ₂ 139,7	13 ³ / ₈ 339,7	4 ⁵ / ₈ 117,5	5 ⁵ / ₈ 15,875	5 ⁵ / ₁₆ 7,935	7 ⁷ / ₈ 22,22	7 ⁷ / ₈ 22,22	—	1 ¹ / ₁₆ 27,0 inches mm
BSS/8	Smal honingr. met sponn. lat voor gew. k.	5 ¹ / ₂ 139,7	13 330,1	4 ⁹ / ₁₆ 115,9	1 ¹¹ / ₁₆ 17,46	1 ¹ / ₂ 12,735	7 ⁷ / ₈ 22,22	7 ⁷ / ₈ 22,22	—	1 ¹ / ₁₆ 27,0 inches mm
BSS/9	Breed honingr. met gleuf voor n. k.	5 ¹ / ₂ 139,7	13 ³ / ₈ 339,7	4 ⁵ / ₈ 117,5	5 ⁵ / ₈ 15,875	5 ⁵ / ₁₆ 7,9	1 ³ / ₁₆ 30,16	1 ³ / ₁₆ 30,16	—	1 ³ / ₁₆ 3,01 inches mm

BROEDRAMEN

7. Er zullen 4 typen broedramen als standaardtypen worden beschouwd:

Aand. raam	Toplat	Zijlat	Onderlat	Gebruik
BSS/1	TA	SA	BA	Hoffmantype voor gewone kunstraat
BSS/2	TB	SA	BB	Hoffmantype voor gewapende kunstraat
BSS/3	TA	SB	BA	Raam met gegroefde toplat en vlakke zijlatten voor gewone kunstraat
BSS/4	TB	SC	BB	Raam met sponninglat voor gewapende kunstraat

SMALLE HONINGRAMEN

8. Er zullen vier modellen smalle ondiepe ramen zijn (honingramen):

Aand. raam	Toplat	Zijlat	Onderlat	Gebruik
BSS/5	TA	SD	BA	Hoffmantype voor gewone kunstraat
BSS/6	TB	SD	BB	Hoffmantype voor gewapende kunstraat
BSS/7	TA	SE	BA	Toplat en zijlatten met gleuf voor gewone kunstraat
BSS/8	TB	SF	BB	Toplat met sponninglatje voor gewapende kunstraat

BREDE ONDIEPE RAMEN

9. Hiervan zal er maar één model zijn:

BSS/9	Toplat TC	Zijlat SG	Onderlat BC.
	Toplat en zijlatten gegroefd voor gewone kunstraat,		

Voor de afstandblikjes worden de volgende afmetingen als standaard voorgesteld:

Afstandblikjes zullen een totale lengte hebben van 1⁴⁵/₁₀₀" (36,8 mm) voor de smalle, en 1⁷/₈" (47,624 mm) voor de brede (spekraat)ramen. Zij moeten geponst

worden van vertind plaatstaal, niet dunner dan 0,022" (0,5588 mm).

Uit het bovenstaande kan men dus zien, dat men in Engeland alleen nog maar versterkte toplatten gebruikt, d.w.z. dat de toplat nooit dunner is dan 15,8 millimeter en in sommige gevallen zelfs nog iets meer, behalve aan de uiteinden. Dat men de zaagsnede heeft doen vervallen en alleen een groeve gebruikt of een sponninglatje. Dat men zorgt voor behoorlijke dikte der zijlatten. Dat men voordelen ziet in de Hoffmanramen, die geen afstandblikjes nodig hebben en dat men in de honingbakken ook brede ramen gebruikt, eventueel geschikt om er behalve spekraat ook secties in te zetten.

BROED- EN HONINGBAKKEN

Laat ons nu de maten van de broedkamers eens bezien, zoals ze worden opgegeven voor de binnenbakken van de W. B. C.

Art. 24 zegt, dat ze moeten zijn overeenkomstig figuur (6) en Tabel 4 van de specificatie. Ik laat ze hieronder volgen:

Art. 25 vermeldt, dat voor de honingbakken dezelfde maten gelden, behalve dat de hoogte 5⁷/₈" (149,22 mm) zal bedragen.

Wat de broedkamer van de BSS National Hive betreft, die enkelwandig is en dus geen binnenbakken heeft, gelden de volgende maten:

- vanzelfsprekend als bij in tabel (4) beschreven binnenbak.
- eveneens als in tabel (4).
- de buitenwandse maat, echter: max. 460.36 mm, min. 458.78 mm (resp. 18¹/₈ en 18¹/₁₆ inch). Hieruit ziet men, dat de latten, die de toplatruimte afsluiten, 1 inch dik zijn (25,4 mm). Dat moet ook, want hier komt de zware druk van de bakken erboven. (zie tekening volgende pag.)

Ter hoogte van de ramen zelf, dus halverwege, is de wanddikte $\frac{3}{4}$ inch: 19.05 millimeter, wat dus driekwartduims hout is.

De hoogte is weer als E. De binnenruimte voor-achter is max. 370 en min. 368 mm, wat, naar men uit de vorige tabel kan zien, iets nauwer is dan bij de W.B.C.-broedkamer.

(Wordt vervolgd)

BRIEVEN uit de honigh-hof

III. (vervolg).

Kwasten die stevig en dicht zijn worden toegestaan, mits de doorsnede een vierde van de breedte van het betrokken stuk niet overschrijdt en geen enkele kwast groter is dan $1\frac{1}{2}$ " (38,099 mm). Dit geldt voor hout voor kasten, raampjeshout moet geheel kwastvrij zijn.

RAMEN.

5. Alle broedramen zullen uitwendig $14" \times 8\frac{1}{2}"$ (355,59 $\times$ 215,9 mm) meten, honingramen $14" \times 5\frac{1}{2}"$ (355,59 $\times$ 139,7 mm); de toplatten moeten 431,97 mm lang zijn, de dikte der oren is $\frac{7}{8}" \times \frac{3}{8}"$ (22,22 $\times$ 9,525 mm).

N.B. Fabrikanten van goede reputatie hebben altijd raampjes met grote nauwkeurigheid vervaardigd. Het komt ons voorshands onjuist voor, de noodzakelijke uiterst kleine toleranties aan te geven (d.w.z. de uiterst geringe speling die toelaatbaar is), maar een hoge mate

door
JOH. W. SCHOTMAN

van nauwkeurigheid is noodzakelijk, wil men naar vorm en grootte een bruikbaar en bevredigend raam krijgen en er zeker van zijn, dat bijv. de afstandblikjes sluitend passen. De hier gestandaardiseerde ramen, nader beschreven in deze specificatie, mogen vooral niet minder van kwaliteit en uitvoering zijn dan de vooroorlogse.

RAAMVORM.

6. a. De toplatten zullen van de navolgende typen zijn, overeenkomstig aff. 1.

Type TA. Breed $1\frac{1}{16}"$ (26,987 mm), dik $\frac{5}{8}"$ (15,875 mm), met aan de onderkant een gleuf, die $\frac{1}{8}"$ (3,175 mm) breed en $\frac{3}{16}"$ (4,762 mm) diep is. Zie figuur c.

De inkepingen voor de tanden der zijlatten moeten $\frac{3}{16}"$ (7,937 mm) breed zijn en $\frac{1}{2}"$ (12,7 mm) uiteen liggen. Zie h.

Type TB. Breed 26,987 mm, dik $\frac{11}{16}"$ (17,462 mm), met een sponninglatje als op figuur d voor de kunstraat. De inkepingen voor de zijlatten moeten $\frac{1}{2}"$ (12,7 mm) breed zijn en 12,7 mm uiteen liggen.

Type TC. Breed $1\frac{3}{16}"$ (30,162 mm), andere afmetingen als voor type TA. Deze brede dunne toplatten worden in de honingkamers en de sectie-

bakken gebruikt voor dikkere (spek)raten en secties).

b. **Zijlatten.** Deze zijn van de volgende typen en overeenkomstig fig. 1 en Tabel 1.

Type SA. Hoffmanraam, $8\frac{1}{2}"$ (215,9 mm) lang, het verbrede bovenstuk $1\frac{11}{32}"$ (34,13 mm), het onderste stuk $\frac{7}{8}"$ (22,22 mm) breed. Dikte $\frac{5}{16}"$ (7,937 mm), met rechte kanten. (Hoffmanramen worden ook gemaakt, waarbij de zijlat links van het verbrede gedeelte is aangeschuind, deze zijn niet volgens de standaard, maar moeten wel aan alle maten beantwoorden.

Type SB. Lang 215,9 mm, breed 22,22 mm, dik 7,937 mm.

Type SC. Dit type is 12,7 mm dik en heeft een gleuf overeenkomstig die in de toplat TA. Maten overigens als SB.

Type SD. Hoffman-type, 139,7 mm lang, overigens als SA. (honingraam).

Type SE. Type SB, maar 139,7 mm lang (honingraam).

Type SF. Type SC, maar 139,7 mm lang (honingraam).

Type SG. Lang 139,7 mm, breed 30,162 mm, dik; met inkeping van onderen voor het versmalde uiteinde van de onderlat ($\frac{11}{16}" \times \frac{1}{4}"$): $17,46 \times 6,350$ mm.

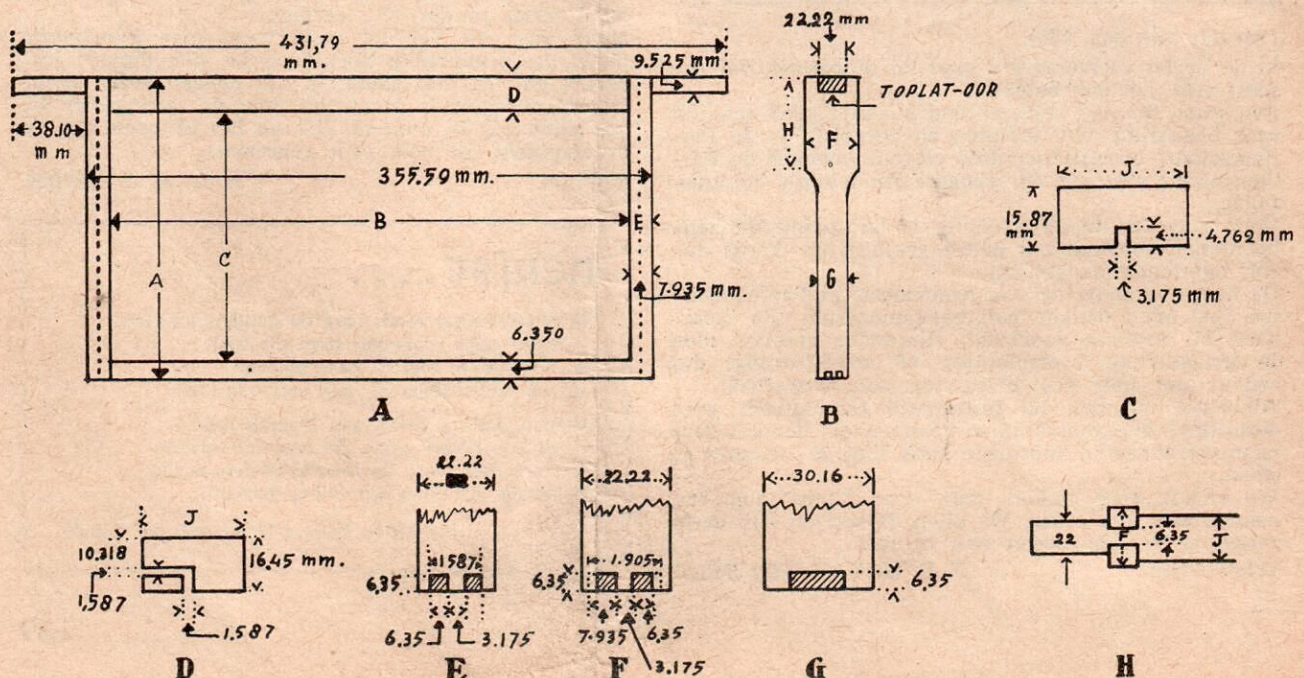
c. **Onderlatten.** Van de volgende typen en overeenstemmend met aff. 1.

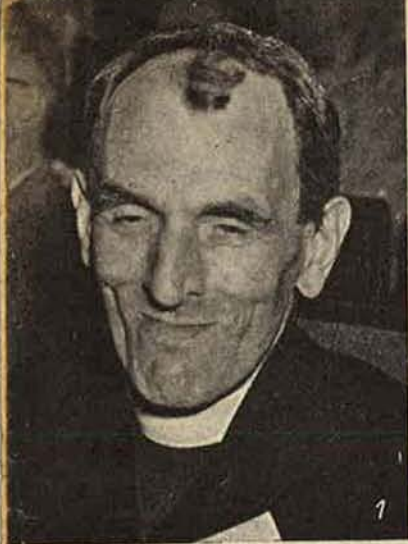
Type BA. Massieve lat, breed $\frac{5}{8}"$ (15,875 mm), dik $\frac{1}{4}"$ (6,350 mm); de uiteinden tweetandig om te passen in de zijlat als op figuur e.

Type BB. Bestaat uit twee smalle latjes, elk breed $\frac{5}{16}"$ (7,935 mm); dik $\frac{1}{4}"$ (6,350 mm), de einden aan de buitenzijde versmald tot $\frac{1}{4}" \times \frac{1}{4}"$ (6,350 $\times$ 6,350 mm), om te passen in de dubbele inkeping van de zijlat. Zie figuur f.

Type BC. Massieve lat, breed $1\frac{3}{16}"$ (30,16 mm), dik $\frac{1}{4}"$ (6,35 mm); de uiteinden versmald om te passen in de inkeping van de zijlatten overeenkomstig fig. g.

N.B. De volgorde der raamtypen geeft ook de volgorde naar voorkeur aan.

Rev. Brother Adam

Het invoeren

(Vervolg en slot)

EEN koningin, welke per post verzonden is en gedurende drie dagen in een kooitje in de kast waarvoor zij bestemd is, verblijft, zal aan het einde van deze drie dagen aangenomen worden, **mits de bijen begonnen zijn haar te voeden door het gazen netje van het kooitje** en daardoor de koningin in staat gesteld

hebben met leggen te beginnen tegen de tijd dat zij bevrijd wordt. Indien zij haar op deze manier voeden en de koningin heeft haar legconditie weer bereikt, dan wordt zij onmiddellijk aangenomen; doch als zij haar niet voeden en de koningin wordt bevrijd alvorens zij weer in legconditie is en zodoende hersteld van haar gevangenschap in het kooitje, dan wordt zij aangevallen en gedood; of, als zij niet gedood wordt, dan wordt zij toch ingebald en waardeloos gemaakt.

Om deze reden moet een geselecteerde koningin, welke per post overgezonden werd, altijd bevrijd worden in een kernvolkje en dit kernvolkje moet klaargemaakt zijn minstens drie dagen voordat de koningin zal aankomen. Tegen de tijd dat de koningin arriveert, zullen alle oude bijen naar het oude volk teruggevlogen zijn en zullen in het kernvolkje dus alleen de jonge bijen over zijn. Deze zullen onmiddellijk beginnen de vreemde koningin te voeden, daarmede haar vitale functie herstellen en dan haar zonder mankeren aannemen. Nadat zij enige weken aan de leg is, kan de koningin in de voor haar bestemde kast overgezet worden.

Wij beweren dat met een voortgezette inkooiing van koninginnen, zoals tot nu toe aanbevolen werd, juist het tegenovergestelde doel bereikt wordt dan men zich voorgesteld heeft. (Koninginnen welke per post ontvangen worden, moeten natuurlijk langer ingekooit blijven).

Dit langere tijd opgesloten houden maakt het aannemen van de koningin door de bijen onzekerder en meer problematisch. Wanneer een koningin aangenomen wordt, nadat zij kortere of langere tijd opgesloten was in een kooitje — wat voor soort kooitje dit nu was is van geen invloed — dan wordt zij aangenomen niet omdat zij de geur van het betreffende volk gekregen heeft, maar, zoals wij reeds betoogden, vanwege haar conditie en gedrag op het ogenblik dat zij bevrijd werd. Precies hetzelfde geldt voor alle „directe” of „half-directe” invoermethodes. Een koningin welke volgens een of andere „directe” of soortgelijke methode ingevoerd wordt, zal door het volk aangenomen worden indien zij bij haar bevrijding onmiddellijk haar normale activiteit zal hervatten. Brengt haar gedrag echter op enigerlei wijze een zekere vijandschap teweeg, dan zal zij ingebald, beschadigd, misschien zelfs gedood worden. Dit hangt in zekere mate af van de geaardheid der bijen, hetgeen op zijn beurt weer afhangt van een heel complex invloeden en reacties, welke niet te voorzien zijn.

Wanneer wij het er dus voor houden dat het gedrag van de koningin de primaire factor is die over de aanneming in alle gevallen — onafhankelijk van de gevolgde invoermethode — beslist, dan zien wij nochtans heel goed in dat de toestand en de geaardheid van het volk, waarbij de koningin ingevoerd wordt, van invloed is op het al of niet aannemen der koningin. Evenwel kan zelfs niet de meest vakbekwame en ervaren imker altijd met absolute zekerheid vaststellen of voorzeggende wanneer het psychologisch juiste moment daar is, dat een volk er voor geschikt is een

koningin aan te nemen. Wij hebben hier te maken met factoren, invloeden, toestanden en reacties van de zijde der bijen, welke wij nooit met zekerheid zullen kunnen bepalen. Daarom dan ook is zelfs de bekwaamste imker, al besteedt hij alle mogelijke aandacht aan de talloze invloeden die ten gunste of ten nadele voor het aannemen van een koningin bestaan, gedwongen in laatste instantie aan het toeval of het geluk over te laten of die koningin al of niet aangenomen wordt.

En helaas, mislukkingen zijn maar al te talrijk! Nochtans is de toestand van een volk en de geaardheid der bijen alleen dan van invloed, wanneer een pas bevruchte koningin ingevoerd wordt, **voordat deze haar volle rijpheid bereikt heeft**. Met andere woorden: een koningin moet tot volle rijpheid gekomen zijn, moet een zekere leeftijd hebben, wil zij met zekerheid aangenomen worden, wat ook de gemoedsgesteldheid der bijen is, bij welke de koningin ingevoerd wordt. Wat wij bedoelen met de term: „volle rijpheid” zoals hier gebruikt, behoeft enige toelichting.

Een pas bevruchte koningin is, als zij voor het eerst met leggen begint, enigszins zenuwachtig en onrustig van aard. De minste, enigszins ruwe storing bij de behandeling van de kast, kan haar leven in gevaar brengen. In de loop van enkele weken zal zich echter een totale verandering en omkeer in haar gedrag geleidelijk aan manifesteren. Zij zal zich meer moederlijk en gelijkmatiger in haar uitingen gaan gedragen en zal gedurende de behandeling der kast kalm en bezadigd met haar gewone doen voortgaan. Nadat zij ongeveer vier weken aan de leg geweest is, zal zij haar volle rijpheid bereikt hebben. Haar hoogtepunt zal zij eerst het volgende jaar bereiken, maar haar gedrag zal niet veel meer veranderen, uitgezonderd dan dat haar bewegingen langzamer worden.

Wij hebben vier weken als minimum-periode bepaald voor de tijd nodig voor een pas bevruchte koningin om haar volle rijpheid te bereiken. Het is ons echter bekend dat sommige koninginnen wat eerder rijp zijn. Van de andere kant kan het best zijn dat het bij koninginnen met een ingeboren nerveuze aanleg — bastaarden, of Engelse of Franse koninginnen — wat langer duurt voor zij haar volle rijpheid bereikt hebben. Maar al hebben we ook met koninginnen te doen van een uitermate nerveuze aard, men loopt naar onze ervaring, geen enkel risico als men ze na twee maanden invoert, onverschillig bij welk volk.

Er is in dit verband nog een belangrijk punt dat de aandacht vraagt, namelijk de ernstige beschadiging toegebracht aan pas bevruchte koninginnen, welke in een invoerkooitje gedaan worden alvorens zij tot volle rijpheid gekomen zijn. De handelskweker tracht op de kortst mogelijke termijn zijn pas bevruchte koninginnen van de hand te doen, zulks binnen enkele dagen nadat zij aan de leg zijn. Nog afgezien van het grote verlies dat daardoor bij het invoeren ontstaan kan, houden wij het er voor dat pas bevruchte koninginnen, indien zij ingekooit worden voor zij hun volle rijpheid bereikt hebben, een buitengewoon grote kans lopen beschadigd te worden, als zij gedurende enigszins langere tijd opgesloten worden in dit stadium van hun ontwikkeling. Wij zijn er vast van overtuigd dat het mislukken van menige waardevolle koningin aan deze reden toegeschreven moet worden. Een koningin die langere tijd in een klein invoerkooitje opgesloten wordt voordat zij haar volle rijpheid bereikt heeft, ontkomt zelden of nooit aan beschadiging. Deze beschadiging zal niet altijd opgemerkt worden, uitgezonderd dan door de meest ervaren imker.

Een maagdelijke of pas bevruchte koningin is een uiterst delicaat schepseltje dat maar al te zeer aan beschadiging — blijvende beschadiging — bloot staat. En derhalve zal de voorzichtige bijenhouder, om zich

te verzekeren van de best mogelijke koninginnen — koninginnen die het grootst mogelijke uithoudingsvermogen paren aan de meest productieve vruchtbaarheid — er van afzien zijn koninginnen in een kooitje te doen, voordat zij tot volle rijpheid gekomen zijn. Mogelijk is het goed er even op te wijzen, dat, ofschoon wij steeds de term „invoeren” gebruiken, wij in werkelijkheid geen koninginnen invoeren in de gewoonlijk aangenomen betekenis van het woord. Wij „vervangen” een koningin, brengen een nieuwe koningin in de plaats van een andere. Wij volgen geen proces van invoeren waarbij de jonge koningin eerst voor de bijen aanvaardbaar gemaakt wordt alvorens deze bijen haar vriendelijk „tegenmoet willen treden”. Een „vervangen” koningin gaat, onmiddellijk nadat zij bevrijd is, verder met haar normale activiteiten zonder aanzien van haar nieuwe omgeving — op dezelfde wijze dus als een werkbij, die beladen met nectar van het veld terugkomt en in een andere dan haar eigen kast binnen-

en met onfeilbaar succes. Wij vragen ons inderdaad nimmer af of een koningin aangenomen is of niet. Wij zouden het trouwens toch vroeger of later weten als een koningin verworpen is, omdat wij nooit een vruchtbare koningin invoeren zonder haar eerst de vleugels geknipt te hebben.

Wij zijn ons inderdaad de tegenwerpingen bewust die de praktische bijenhouder zal maken tegen een plan dat voorschrijft de jonge koninginnen niet in te voeren voor het einde van het seizoen, subsidiair het volgende voorjaar. Nochtans zijn wij er vast van overtuigd, dat, alle zijden van de kwestie in aanmerking nemend, het vervangen van ' koningin in de late herfst of het vroege voorjaar, zoals wij aangeraden hebben, te zijner tijd zonder enige twijfel elke andere vorm van jaarlijkse vervanging zal verdringen. De voordelen van deze methode zijn zo ontzaglijk groot, dat de eventuele nadelen daarbij vergeleken compleet in het niet vallen. Men moet immers bedenken dat:

van koninginnen

gaat, verder gaat met haar normale plichten, even ongeïnteresseerd alsof zij haar eigen huis binnengegaan was. Een „vervangen” koningin, laat het mij herhalen, wordt aangenomen als de rechtmatige moeder van het volk krachtens haar toestand en gedrag.

In tegenstelling met het algemeen ingenomen standpunt, beweren wij dat een koningin het nooit zo goed zal doen in het seizoen waarin zij geboren werd, als wel het volgende jaar, als zij in de bloeitijd van haar leven is. Bovendien zal een pas bevruchte koningin, wanneer zij bij een groot, krachtig volk midden in het seizoen ingevoerd wordt, in de volgende jaren het nimmer zo goed doen als wel de koningin, welke tot de herfst of het volgende voorjaar in een kernvolkje bewaard werd. Het idee dat een jonge koningin, een *conditio sine qua non* is voor de overwintering, is een fout idee; en dat een jonge koningin onmisbaar is om op de hei de grootst mogelijke oogst binnen te halen, is een compleet dwaalbegrip. Naar onze ervaring geeft een koningin het grootst mogelijke volk voor de heide en de grootste hoeveelheid jonge bijen voor de winter, wanneer zij in haar bloeitijd is — en dat is in het seizoen dat volgt op het jaar van haar geboorte. En derhalve is het vervangen van de koningin in Juli en Augustus met het doel om een extra sterk volk te hebben of jonge bijen voor de heide-oogst of voor de inwintering, een uitermate nutteloze maatregel, uitgezonderd natuurlijk bij een volk waarvan de koningin te kort schiet.

In de regel voeren wij nimmer een jonge koningin in bij een honing-producerend volk in het jaar dat zij geboren werd, behalve in jaren dat wij toevallig in de late herfst een te veel aan jonge koninginnen tot onze beschikking hebben. En dan voeren wij deze surplus-koningin bij de honing-volken in gedurende de eerste week van October, voordat deze kasten definitief ter overwintering gesloten worden. Maar wij geven er de voorkeur aan de jonge koninginnen in de kernvolkjes te laten en ze dan in te voeren tegen het einde van Maart, of zo spoedig als het weer dit in het voorjaar toelaat. Gewoonlijk overwinteren wij een vierhonderd kernvolken. Niet al deze koninginnen hebben wij voor vervanging in het voorjaar nodig. De rest wordt in reserve gehouden. Indien wij dan later te eniger tijd bij een volk komen dat een koningin bezit die beneden de maat is, dan wordt dit volk voorzien van een der reservekoninginnen.

Voornamelijk in het voorjaar voeren wij nieuwe koninginnen in, slechts sommige in de late herfst en dan nog slechts gemakshalve. Wanneer het wenselijk of noodzakelijk is, voeren wij, te allen tijde van het seizoen, koninginnen in, ongeacht een of andere overweging

- 1e. het vervangen der koninginnen plaats heeft of aan het einde of bij het begin van het seizoen, op een tijdstip dus dat geen ander belangrijk werk de aandacht van de imker vraagt;
- 2e. op dat ogenblik het vervangen met de minst mogelijke rustverstoring of last voor het volk tot stand gebracht wordt;
- 3e. de arbeid verbonden aan het geven van een nieuwe koningin tot het absolute minimum teruggebracht wordt;
- 4e. er geen verliezen zijn, wat inhoudt dat 25 tot 50% minder nieuwe koninginnen gekweekt behoeven te worden;
- 5e. elke koningin aangenomen wordt zonder dat zij enigerlei beschadiging oploopt;
- 6e. het vervangen der koningin met absoluut zeker succes bekroond wordt. Dit in tegenstelling met de bekende onzekerheid, risico's, mislukkingen en als gevolg daarvan, de onnoemelijk vele verliezen die de ouderwetse methoden met zich brengen.

Op zeer uitgebreide schaal hebben wij met alle welbekende invoermethoden wel eens proeven genomen. Wij zijn daarom dan ook volledig op de hoogte van de voordelen en beperkingen van precies elke methode. Wij leden verliezen en betaalden ons leergeld. Aan alle plannen en methoden, maar dan ook aan alle, kleefte een onzekerheids-element en in een kwestie van zo'n enorm belang zal de toegewijde bijenhouder, waar enigszins mogelijk, niets aan het toeval overlaten. Wat ons betreft: wij zouden evenmin nog een van de oude methoden wensen te gebruiken als dat wij er aan zouden willen denken om weer tot het bijenhouden in komen terug te keren.

Nochtans weten wij dat zich soms omstandigheden kunnen voordoen, die het noodzakelijk maken om een pas bevruchte koningin in te voeren alvorens deze tot volle rijpheid gekomen is. Bovendien moet een imker, die niet zijn eigen koninginnen kweekt, maar deze van elders per post moet ontvangen, zijn toevlucht nemen tot een andere invoer-methode dan die, welke wij tot nu toe behandeld en aangeraden hebben. Wij zullen daarom nu dit en dergelijke gevallen behandelen. Indien het om een of andere reden wenselijk is een pas bevruchte koningin in te voeren in een honingvolk dat moerloos is en als dan die nieuwe in te voeren koningin haar volle rijpheid nog niet bereikt heeft, dan weten wij hiervoor geen betere en veiligere manier dan de invoermethode door middel van een kernvolkje. Vele jaren, vóór 1937, voerden wij elk jaar gedurende de maanden Juni en Juli volgens deze methode in al onze volken koninginnen in. Onfeilbaar is deze methode

niet, maar het percentage koninginnen, dat aangenomen wordt, is groter dan het percentage dat bereikt wordt met de gewone invoermethoden, die algemeen in gebruik waren. Bovendien is het bij deze methode niet nodig, dat de koningin in een invoer-kooitje opgesloten wordt en als gevolg daarvan is ook het gevaar niet aanwezig, dat haar enige schade, veroorzaakt door die gevangenschap, wordt toegebracht. Het is inderdaad zo dat wij, zelfs nu nog, dikwijls koninginnen op deze wijze invoeren en wel wanneer onze reserve aan éénjarige koninginnen is uitgeput.

De methode van een koningin invoeren door middel van een kernvolkje veronderstelt dat de imker zelf zijn koninginnen kweekt en dat deze kernvolkjes op dezelfde stand aanwezig zijn als de volken waarbij koninginnen ingevoerd moeten worden. Of, in het andere geval, dat de gekochte koninginnen eerst in nieuw gevormde kernvolkjes ingevoerd worden, zoals aangeraden elders in dit hoofdstuk, omdat, hetgeen voor beide gevallen geldt, de pas bevruchte koninginnen minstens een week aan de leg zijn.

Het overbrengen heeft dan als volgt plaats: het kernvolkje wordt eerst geopend en de bijen worden aan het licht blootgesteld. Vervolgens wordt de koningin, die vervangen moet worden, gezocht en verwijderd. Dan worden drie raten uit de broedkamer van dit volk verwijderd. In hun plaats wordt, met zo weinig mogelijk storing, het kernvolkje met de pas bevruchte koningin door haar eigen bijen omgeven, geplaatst. De broedkamer moet dan open en aan het daglicht blootgesteld blijven gedurende een vijf of tien minuten; daarna moet de opzetbak er op geplaatst en de kast gesloten worden. Indien verlangd, kan men zich de volgende dag overtuigen of de nieuwe koningin aangenomen is, maar het is beter hier enkele dagen mee te wachten.

De broedraten en bijen die verwijderd werden uit de kast waarin een nieuwe koningin is ingevoerd, worden in het nu ledige kastje van het kernvolkje gehangen en na verloop van drie dagen wordt er een koninginncel ingebracht. Of, als men niet langer prijs stelt op dit kernvolkje, worden de raten en bijen aan een ander volk gegeven, dat deze aanvulling wel gebruiken kan. De beginner zal verwachten dat er een gevecht zal uitbreken als zo maar zonder voorzorgsmaatregelen twee bijenvolken, alle twee moergoed, verenigd worden. Nochtans is dit niet het geval, want bijen die

gedurende 5 of 10 minuten aan het licht blootgesteld zijn geweest, zullen zich zonder verdere veiligheidsmaatregelen, vreedzaam te zamen voegen. Ook hier, bij het verenigen van bijen, is volksgeur dus van geen betekenis. Voor zover wij ons de feiten kunnen verklaren hangt succes, ook bij het verenigen van bijen, af van het gedrag, in dit geval dan natuurlijk van het gedrag der bijen. Het blootstellen aan het daglicht werkt kalmerend op de bijen; zoals elk opmerkzaam imker zeker wel eens bemerkt zal hebben. Nooit of te nimmer nemen wij onze toevlucht tot een andere voorzorgsmaatregel dan deze, om; bij het gelijk sterk maken of het toevoegen van bijen bij een moergoed volk, een vriendschappelijke vereniging tot stand te brengen.

De methode van een koningin invoeren door middel van een kernvolkje, kan eveneens met groot voordeel gevolgd worden bij het voorkomen van zwermen. Voor bijzonderheden omtrent dit onderwerp, verwijzen wij de lezer naar het hoofdstuk over het zwermen.

De aandachtige lezer zal opgemerkt hebben, dat, in tegenstelling met de gewoonlijk gevolgde methode, wij er geen periode van moerloosheid op na houden, zoals gewoonlijk aanbevolen wordt, wanneer er een nieuwe koningin ingevoerd moet worden. Onmiddellijk nadat de oude koningin verwijderd is, brengen wij er de nieuwe koningin in; uitgezonderd dan in het geval wanneer de nieuwe koningin per post ontvangen wordt. Want deze wordt aan een kernvolkje gegeven, dat enkele dagen voor de aankomst van de koningin speciaal voor dit doel gemaakt werd.

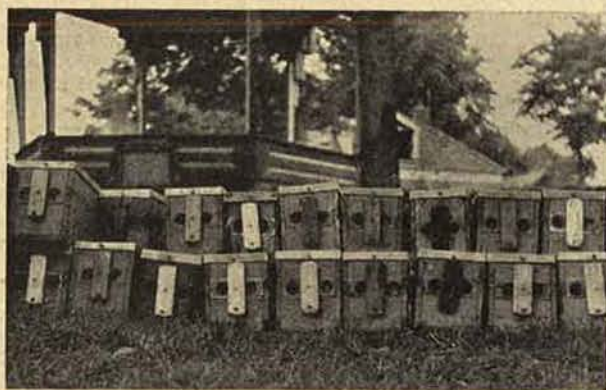
Onze ervaringen wijzen uit dat:

1. het absoluut geen voordeel oplevert om een standvolk moerloos te maken voor een nieuwe koningin wordt ingevoerd;
2. als een moerloos volk begonnen is met de bouw van koninginncellen, de bijen minder vriendelijk gestemd schijnen te zijn tegenover een nieuwe koningin, ofschoon dit alleen voorkomt als een pas bevruchte koningin nog niet haar volle rijpheid bereikt heeft;
3. als er koninginncellen aangetroffen worden, elke koninginncel vernietigd moet worden voor de nieuwe koningin ingevoerd wordt en als per ongeluk een cel over het hoofd gezien wordt, de nieuwe koningin, afschoon zij aangenomen wordt, gedood zal worden door de maagdelijke koningin, als de bijen tenminste de koninginncel niet afknagen.

Een volrijpe koningin zal even gemakkelijk aangenomen worden door een volk dat slechts enkele dagen, als door een volk dat reeds meerdere weken moerloos is. De duur van de moerloosheid heeft geen invloed van belang op het aannemen. Maar, zoals we reeds zeiden, als er koninginncellen in de kast aanwezig zijn, dan is er ook grote kans dat een enkele cel over het hoofd gezien wordt, met alle fatale gevolgen van dien voor de ingevoerde koningin. Bovendien, als een volk reeds lange tijd moerloos geweest is, bestaat de kans dat het een maagdelijke koningin bezit. Het zekerste middel om vast te stellen of er een maagdelijke koningin aanwezig is, bestaat hierin dat men het volk een raat met open broed geeft. Als er een maagdelijke koningin aanwezig is, dan zullen er geen koninginncellen gebouwd worden.

Laat ons nu in het kort de punten samenvatten welke vermeld zijn. Wij hebben getracht aan te tonen, dat:

1. volksgeur of kastgeur van generlei betekenis is bij het invoeren van koninginnen;
2. het langer vasthouden van de koningin in het invoerkooitje maar al te dikwijls het aannemen zeer precair maakt;
3. de toestand van het volk en de geaardheid van de bijen invloed hebben op het aannemen, maar dat het een praktische onmogelijkheid is het psychologische moment te bepalen wanneer een volk onfeilbaar zeker een koningin zal aannemen die nog niet haar volle rijpheid bereikt heeft;

Bevruchtungsstation Schiermonnikoog. Direct na aankomst van de boot worden de bevruchtungskastjes per auto naar het dorp vervoerd. Ze worden afgeladen bij de muziektent en vandaar meteen naar het terrein van het bevruchtungsstation gebracht, dat slechts enkele tientallen meters van de weg verwijderd ligt. Schiermonnikoog is darrenvrij. Met de volkjes mogen geen darren worden aangevoerd. Zekerheidshalve is voorgeschreven, dat de binnenzijde van het vlieggat afgesloten moet zijn met een darrenroostertje, waardoor eventueel toch meegekomen darren het uitvliegen belet wordt.

4. de toestand van een volk en de geaardheid van de bijen absoluut van geen belang zijn — mits het gedrag van de koningin in elk opzicht niet zodanig is dat zij vijandschap veroorzaakt;
5. het gedrag van de koningin in elk opzicht de beslissende factor is, waardoor uiteindelijk uitgemaakt wordt of zij aangenomen of verworpen wordt;
6. ten slotte het gedrag van een koningin afhankelijk is van haar toestand en leeftijd.

De bewijzen om onze bewering te staven dat het gedrag van de koningin de hoofdzaak en enige factor is die het aannemen bepaalt, zijn, dat:

1. koninginnen, die hun volle rijpheid bereikt hebben en die in legconditie zijn ingevoerd kunnen worden, met volledige veronachtzaming van al die maatregelen welke men tot nu toe als noodzakelijk beschouwde om het aannemen van de koningin te doen slagen;
2. een volk, dat op deze wijze van een nieuwe koningin voorzien wordt, desgewenst reeds de volgende dag nagezien kan worden zonder het minste gevaar voor de nieuwe koningin;
3. het aannemen van koninginnen onfeilbaar is.

Wij zijn er ons heel goed van bewust dat de voorgaande beweringen compleet afwijken van de theorieën en raadgevingen, welke in onze leerboeken over dit onderwerp ten beste gegeven worden. Maar wij vertelden onze ervaringen en de feiten, die wij zelf geconstateerd hebben. Wij vragen geen excuus voor het feit, dat wij zo'n buitengewone nadruk gelegd hebben op het maar al te belangrijke onderwerp: het invoeren van nieuwe koninginnen. Een onfeilbare en veilige invoermethode, die met zich brengt, dat elke ingevoerde koningin niet alleen aangenomen, maar ook zodanig aangenomen wordt, dat zij geen enkele beschadiging oploopt, is een onmisbaar iets voor de imker. Alle deskundige autoriteiten zijn het er over eens dat het hoge percentage jonge koninginnen, dat jaarlijks ondergaat op de drempel van haar waardevol bestaan, een der meest tragische en betreurenswaardige feiten is voor het moderne bijenhouden. Er is werkelijk geen onderdeel in de bijenteelt, dat wij van meer belang achten dan een onfeilbare methode om nieuwe koninginnen in te voeren. Het is de sleutel tot succes in de bijenteelt. Dat, en de voorzorgmaatregel om altijd koninginnen in voldoende aantal in voorraad te hebben ten einde steeds in de behoeften van de stand te kunnen voorzien.

Bovenstaande hommels vond de redacteur de 22ste Augustus, om 8 uur 's morgens, perende op straat. Hij nam het koppel voorzichtig op en het gelukte hem deze foto te maken voor de paring ten einde was.

In verband met de vraag welke houding de bijenkoningin en de dar bij de paring innemen, is het wel van belang om te weten hoe het in deze bij de hommels is gesteld.

In de natuur krijgt men niet zo vaak parende hommels te zien. Men moet ze zeker niet op straat zoeken, maar op de bladeren van lage bomen of struiken. Toevallig rond ik deze nazomer ook een parend koppeltje, maar van een andere soort dan die op de foto staat. De heer Groenveld verraste een paar aardhommels (*Bombus terrestris* L.); de mijne waren weidehommels (*Bombus pratorum* L.). Bij de aardhommels is de koningin groter dan het mannetje; bij de weidehommels is het mannetje het grootst.

De vraag is natuurlijk of de houding van de beide hommels, die de heer Groenveld vond, de natuurlijke houding bij de paring is of dat de lichamen door of na de val een min of meer onnatuurlijke stand hebben gekregen. Dit lijkt mij niet waarschijnlijk, omdat ik wel meer parende hommels bekeken heb en voor zover ik beoordeel kan, stemt de onderlinge houding volkomen overeen met die op de foto. Bovendien staat er in de *Schweizerische Bienenzeitung*, December 1941, een foto van parende akkerhommels (*Bombus agrorum* F), gemaakt door Prof. Schneider Orelli te Zürich en deze geeft hetzelfde beeld. Op die Zwitserse foto is te zien dat de angel van de koningin bij de paring recht omhoog is gericht en dat is ook het geval bij mijn pratorums, die ik dadelijk gedood en geprepareerd heb. De angel is op de foto van Groenveld niet te zien, omdat de linker-achterpoot van de koningin in de weg zit. Wellicht zal de lezer zich erover verwonderen dat het mannetje een 20 minuten deze stand kan innemen, zonder zich met de voor- of middenpoten aan het lichaam van de koningin vast te klemmen. De oorzaak hiervan moeten wij zoeken in een paar stevige haken, die onderdeel zijn van het mannelijke geslachtsapparaat en die blijkbaar voldoende steun verlenen aan het recht omhoog gerichte lichaam.

Heel gemakkelijk kan men parende hommels te zien krijgen als men een hommelnest in de kamer plaatst. Na enkele dagen kan men dan voor de ramen parende exemplaren vinden en dan blijkt ook spoedig dat de hommeldar na de paring in leven blijft. De heer Groenveld heeft er zich van overtuigd dat dit ook bij het mannetje van de foto het geval was.

Dr. A. MINDERHOUD.

UIT DE JAAGKIEPS

De Revue Française d'Apiculture 1950/7 had bijgaande foto op de voorpagina. Niet alleen de schilderachtige achtergrond maar ook de bijenkasten op de voorgrond trokken de aandacht.

In een artikel in genoemd blad vertelt de eigenaar van deze stand iets over zijn bedrijf, waaruit het volgende:

„De bijen zijn geschapen en op de wereld geplaatst om EERST was te maken en daarna honing. Waarom, vooral nu de bijenhouders moeite hebben met de honing-afzet en de was nog steeds ingevoerd moet worden, leggen wij ons niet meer toe op de was-productie?

Thans hebben we in Frankrijk een groep koninginnen- en zwermtelers en een groep honingproducenten. Wanneer komen de wasproducenten?

De schrijver, wiens doel het is krachtige bijen te telen en prima honing en zuivere was te leveren, woont in een streek, die zeer honingrijk is, maar de honing is afschuwelijk (exécration) van smaak.

Het gaat om honderden hectaren kastanje-bosjes, die een overvloed van honing leveren, welke zeer dun is, maar op smeerolie lijkt. Deze honing is beslist onverkooptbaar. De schrijver heeft nu bijen, flinke dracht en een ideale kast, die economisch en praktisch voor zijn doel is. Deze kast, speciaal voor wasproductie, ziet U op de foto's; hij heeft 80 van deze kasten. Geen ramen, geen draad, geen kunstraat. Deze kasten worden paarsgewijze gebruikt en gelijken op de „goede oude korven van onze voorouders, welke altijd de ideale bijenwoningen zullen blijven.”

De kasten worden omstreeks 20 Juni bevolkt op de op 300 km afstand gelegen standen op de weide-dracht. De kasten hier zijn dan propvol bijen, welke, bij het naderen van het einde van de dracht, zullen interen. Daar de „Was“-kasten van anderen open zijn gaat dit bevolken heel eenvoudig: zwerm op de grond-kast er overheen.

Spoedig is het volk in volle actie, broed wordt overvloedig aangezet, maar het doel is niet bijen te telen, was moet er komen. Als de dracht op het hoogtepunt is, worden de koninginnen weggenomen en daarna de doppen. Alle bijen worden nu haal-bijen en de kasten worden volgebouwd.

25 dagen later worden de bijen afgejaagd en, daar de bevolking zeer is afgenomen, de volken twee bij twee samengevoegd en de volgende dag naar de standen in de Hoge Pyreneeën gebracht, waar een andere taak hun wacht, n.l. het versterken van volken in speciale sectie-honingkasten.

De oogst van de „was“-kasten is zeer eenvoudig: pers-honing aan de éne zijde, was aan de andere. Deze

was zou van een prachtige heldere kleur zijn en heerlijk van geur.

Op mijn verzoek om een foto voor ons maandblad kreeg ik van de schrijver van het artikel een stel mooie foto's van zijn interessant bedrijf, gelegen in de Pyreneeën. Zijn motto is:

Toute l'âme des fleurs
de nos belles montagnes
dans une goutte de miel

(Geheel de ziel der bloemen van onze mooie bergen in één druppel honing).

Op de tweede foto ziet U de kast beter afgebeeld en hoewel deze gemaakt is voor het speciale genoemde doel, kan de eigenaar deze ook gebruiken voor honingoogst en wel door de „omkeer-methode” (culbutage) van de oude korfimmers, welke de bevolkte korf omgekeerd in de grond plaatsten, waarop afgescheiden met „molenaars-linnen” een ledige korf werd geplaatst. Wil hij hiermede overwinteren, dan komt de honingkamer onder.

Onze imker is niet alleen honingproducent maar ook handelaar. Hij maakt op originele wijze reclame voor zijn product: hij heeft namenlijk op zijn vrachtauto het panorama geschilderd van de bergketen der Pyreneeën (680 km lang) met aanduiding der plaatsen waar zijn bijen de honing halen, hetgeen niet nalaat de nieuwsgierigheid te trekken gedurende het op-onthoud in de steden, welke hij doortrekt en hem de verkoop van honing gemakkelijk maakt.

Ik hoop later nog eens iets over deze imker te schrijven.

In de Imkerfreund 1950/7 komt een bericht voor over grote sterfte van bijen door planten-hormonen in Denemarken.

Volgens een mededeling van de Rijksplanten-pathologische proefinrichting in Denemarken zijn in de laatste tijd honderdduizenden bijen door bestuiving met planten-hormonen omgekomen. Het daarbij gebruikte preparaat Bladan wordt met een vlieg-machine over bloeiende raapvelden en boomgaarden uitgestrooid. Het bleek één van de gevaarlijkste vergiften voor bijen en andere insecten te zijn en is daardoor niet alleen voor de bijenteelt maar ook voor de zaadteelt nadelig, daar deze niet zonder bijen kan. De genoemde inrichting waarschuwt tegen het gebruik van hormonen en bestrijdingsmiddelen die voor bijen vergiftig zijn.

Zoals bekend hebben de donkergekleurde honingsoorten in Amerika minder handelswaarde dan de lichte. In Amerikaanse laboratoria heeft men bijna

BIJ DE FOTO'S:

Verklaring foto links en volgende blz. beneden in de tekst.

Foto volgende blz. boven:

Linkse kast: De zwerm bouwt in de kast zonder ramen, zoals het hem lust.

Middelste kast: De kast is omgekeerd voor de honingoogst. Tussen de kast (zonder raampjes) en de honingkamer (met raampjes) ligt een koninginne-rooster.

Rechtse kast: Zo wordt het volk ingewinterd: de honingkamer is beneden.

200 proeven genomen om aan de donkere honing de sterke geur en de donkere kleur te ontnemen. Dit schijnt gelukt te zijn, maar:

„Ofschoon ont-geurde producten in physisch en chemisch opzicht gelijk zijn aan de originele honing, mogen zij niet langer als honing aangeduid worden. Gewenst is, dat de Warenwet aangevuld wordt met b.v. de aanduiding gezuiverde honing-stroop of ontgeurde honing.

Honing is volgens de Canadese Warenwet (Food and Drugs Act) voedsel, uitsluitend verkregen door het werk der bijen, welke de nectar der bloemen en

andere zoete afscheidingsproducten van planten bewerken.

Bladhoning, die door tussenkomst van bladluizen wordt verkregen, valt niet hieronder en deze mag uitsluitend als honingdauw-honing verhandeld worden. Bladhoning wordt in Canada niet als een goed wintervoedsel voor de bijen beschouwd; aangeraden wordt deze uit de kasten te nemen. Gelukkig is bladhoning daar geen jaarlijks voorkomende plaag!

„Honingdauw is gelijk aan honing wat smaak en algemene samenstelling betreft, maar het wordt gewoonlijk gekenmerkt door een donkere kleur en een sterk op mélange lijkende geur, maar volgens de oorsprong is er veel verschil. Volgens de chemische samenstelling heeft bladhoning meer as en dextrine dan gewone honing, is rechtsdraaiend en invert-suiker wordt er niet in aangetroffen.

Canadian Beejournal 1950/6.

The Scottish Beekeeper verschijnt in een nieuw kleed, voortaan met een foto op de omslag. De eerste vertoont een oud huwelijks-gebruik. In Schotland huwde de dochter van een bijenhouder en volgens traditie gaf zij de bijen van haar vader hiervan op de trouwdag kennis. Zou dit niet gebeuren, dan zouden de bijen sterven. De kasten moeten van de achterzijde genaderd worden. Zij (of hij) moet zich dan over de kast bukken, zachtjes hier tegen kloppen en zeggen: „Lieve bijen, ik ga trouwen.”

In A.B.J. 1950/7 schrijft de geneesheer D. C. Jarvis over een nieuw gebruik van honing; uit zijn artikel het volgende:

Honing is hygroscopisch, d.w.z. hij is in staat water op te nemen of vocht in de dampkring te condenseren. Deze eigenschap komt vooral door de in de honing aanwezige laevulose. Van deze eigenschap wordt gebruik gemaakt bij het bakken van brood en gebak.

Door deze vocht-opnemende eigenschap is honing zeer bacterie-dodend. Alle levende micro-organismen hebben een zekere hoeveelheid vocht nodig; wanneer zij nu met honing in aanraking komen, wordt dit vocht aan hen onttrokken en moeten zij sterven.

De vocht-aantrekkende eigenschap van honing kan voor verschillende doeleinden aangewend worden. Eén ervan is het vocht in het kinderlichaam aan te trekken en vast te houden gedurende de slaap, zodat bed-wateren voorkomen wordt.

Honing werkt kalmerend op het menselijk lichaam, doordat hij het fosfor-gehalte van het bloed en lichaamsweefsel vermindert. Als dit gehalte hoger is dan normaal, wordt een kind prikkelbaar en lastig in toom te houden en valt niet gemakkelijk op tijd in slaap. Wordt aan het kind honing gegeven, dan neemt het calcium in bloed en weefsel toe, deze uitbreiding van calcium vermengt zich met het overcompleet aan fosfor, een mengsel dat beenderen, tanden, haar en nagels vormt.

Dit kalmerende effect treedt bij volwassenen na 2½ uur, bij kinderen minimum een uur op.

Honing wordt binnen een half uur door het bloed opgenomen.

Dr Jarvis geeft vervolgens een uitgebreide omschrijving van genoemde kwaal, waarvan de genezing uit twee behandelingen bestaat: een preventieve en een actieve. De laatste vereist een geneesmiddel, dat het aantrekt en vasthoudt en een kalmerende invloed op het kinderlichaam heeft. Het middel moet geschikt zijn voor een langdurige toepassing en onschadelijk voor het kind, geschikt voor doorlopend dagelijks gebruik of voor tijdelijk, indien dit nodig is. Het grootste belang is, dat het kind het graag inneemt. We vinden deze gewenste kwaliteiten in honing. Geef het kind bij het naar bed gaan een theelepeltje honing.

In de Indian Beejournal 1949 11/12 vertelt de redacteur, dat, volgens een krantenbericht, Bernard Shaw gedurende vele jaren een succesvol bijenhouder is geweest. De zomer van 1949 was een recordjaar voor hem, daar hij voor een waarde van £ 50 aan heerlijk geurende bruine honing geoogst had. Maar Shaw is nog niet geheel tevreden. Hij is verzet op sectie-honing en kan zijn bijen er niet toe krijgen in de secties te werken. Shaw heeft veel verwachting van drie kasten, die hij onder het beeld van Jeanne d'Arc in zijn tuin heeft staan en hoopt, dat Wetenschap en Wonder samen zullen werken om aan zijn verlangen naar honing te voldoen.

In hetzelfde blad (1950 5/6) een oude Indische filosofische spreuk over de wijsheid der bijen: Gelijk de bij, die zonder de bloem, diens kleur of geur te beschadigen wegvliegt na de nectar genomen te hebben, zo moet de wijze mens op de aarde verblijven. (Maar de mens verblijft op deze aarde als mijn bijen, die thans, tussen de buien - September 1950 -, elkander de voorraad voedsel trachten te ontfangen en waarvan hopen dode bijen het gevolg zijn).

Jékavé.

Koninginnekeekweek-kwesties

I.

Welke weg leidt tot succes in de bijenteelt?
Een gewetensvraag, waarop een uitgebreid antwoord past. Men moet:

1. De bijenvolken op de juiste tijd de juiste behandeling geven. (Een kunst op zichzelf).
2. In een goede drachtstreek wonen of er heen reizen.
3. Goed weer treffen (een netelig punt).
4. Met goed materiaal werken.

Een ketting is net zo sterk als de zwakste schakel en dat geldt ook hier. Indien één van de genoemde punten wordt verontachtzaamd, is al het werk, aan de andere punten besteed, tevergeefs. En vooral op het laatste punt willen wij trachten in deze koninginnekeekweek-kwesties wat dieper in te gaan.

Het materiaal moet in orde zijn en dat geldt in de eerste plaats voor het levende materiaal. Hoeveel bijenvolkeekhebbers zijn er niet, die alles voor hun bijen over hebben, maar die teleurstelling op teleurstelling moeten incasseren, enkel en alleen omdat het bijenmateriaal, waarover zij beschikken, niet goed genoeg is om alle moeite en zorg naar behoren te belonen. De imkers, die ik hier op het oog heb, hebben hun kasten en stal keurig in orde, zij voeren op tijd, dekken warm af, hebben een fraaie bedrijfsmethode, kortom zij zijn ware bijenvaders. En toch oogsten zij maar heel zelden de vruchten van hun arbeid, omdat zij een belangrijk onderdeel verwaarlozen. Zij beseffen niet, dat: **een bijenvolk nooit beter is dan de koningin, die erin regeert.** Immers de koningin bepaalt uiteindelijk, welke eigenschappen de door haar voortgebrachte werksters zullen hebben en haar vruchtbaarheid regelt het aantal werksters, dat de kast zal bevolken. Wie tevreden is

Waarom Koninginnen telen?

zolang zich in zijn volken maar iets bevindt, dat eitjes legt en zich verder om leeftijd en afkomst van de moeder niet bekommert, zal in de regel een van de grootste vreugden van het imkeren moeten missen, nl. het afnemen van zware honingkamers. Er mogen dan bijenhouders gevonden worden, die beweren: „ik houd bijen voor mijn plezier en of ze honing geven of niet, dat kan me niet schelen”, geloofwaardig klinkt hun bewering niet. Het zweemt ietwat naar een verhaal over een vos en zure druiven. Laat ons niet vergeten, dat vooral voor de moderne bijenteelt geldt:

„EEN BIJENVOLK IS NOOIT GOED GENOEG”.

En het woord bijenvolk kan men gerust vervangen door: KONINGIN. Vandaar, dat een Engels beroeps-imker eens de merkwaardige uitspraak deed:

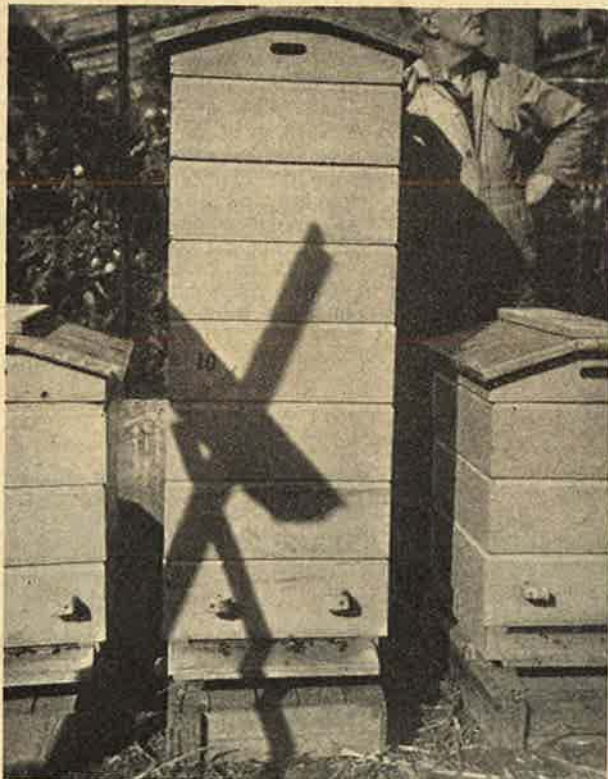
„Tel nooit hoeveel volken U hebt, maar alleen hoeveel U er bezit met een prima jonge moeder”. Alleen op de laatste kan men rekenen bij het binnenhalen van de oogst. Wat helpt het om te klagen: „Waren toch al mijn volken zoals mijn beste”, en toch, de achterblijvers, die meestal een falende moeder hebben, maar zonder meer aan te houden. Zij zouden alle de beste kunnen evenaren, indien wij maar zorgen voor een goede jonge moeder in elk volk.

Waarmede ik maar zeggen wil: Laat onze 1951-slagzin zijn:

ONMISBAAR VOOR BETER BIJENBOEREN
IS DE TEELT VAN PRIMA JONGE MOEREN.

Ik kan U verzekeren, dat de doelbewuste teelt een bijzonder aardig, ja spannend werk is, dat uw plezier in het edele imkersvak nog zal vergroten.

En over het waarvan en hoe van de koninginneteelt hoop ik U de volgende maanden iets meer te vertellen.
APIARUS.

„Waren al mijn volken maar zo goed als dit”, peinst de imker.

filmtournee van immen en imkers

15 November: WINTERSWIJK, half acht, café de Harmonie, Groenloseweg. Afd. Groenlo, Lich-
tenvoorde, Aalten, Dinxperlo en Winterswijk.

16 November: BREDA, 2 uur en half acht, café de Graanbeurs, afd. Breda.

23 November: UITHUIZEN, half acht, J. G. 't Holt, Hoofdstraat.

24 November: MUSSELKANAAL, half acht, café Schot, Kruisstraat. Afd. Musselkanaal, Ter Apel, Stadskanaal Pekelderw., Onstwedde.

25 November: APPINGEDAM, half vier, hotel Robertus, Stationsstraat.

22 December: HEERDE, 7 uur, hotel v. Neck, Dorpsplein, afd. Heerde.

Voor de aanvang, in de pauze en na afloop der voorstellingen is er gelegenheid een tentoonstelling van imkersmateriaal van het Bijenhuis te Wageningen te bezichtigen.

Het Rijkshoningmerk

Met belangstelling heb ik het artikel van collega-imker Nouwen in 't maandblad van Aug. 1950 gelezen. En ik ben „in de pen geklommen”, zoals hij dat graag wou. Gaarne wil ik er het een en ander van zeggen, om daardoor een steentje bij te dragen tot het bevorderen van de bijenteelt in het algemeen en om de belangen te dienen van die imkers, die in meerdere of mindere mate hun product wensen te verkopen.

De Heer Nouwen wil, dat alle imkers in Nederland zich bij het Rijkshoningmerkbureau laten inschrijven, — terwijl toch niet alle imkers honing in de handel brengen. Waarom? Voor de statistieken? Met het oog op bestrijding van eventuele bijenziekten? Voor het in de handel brengen van Nederlandse honing behoeft het m.i. niet. Alleen de leden van de verenigingen, aangesloten bij de Bedrijfsraad zou ik banderollen met het erkende Honingmerk willen verstrekken tegen een billijke prijs.

Ik denk me de verstrekking van deze banderollen als volgt:

In het voorjaar zendt elk afdelingslid, dat honing in de handel brengen wil, aan z'n afd. secr., een door de Bedrijfsraad vastgesteld formulier in duplo dat vermeldt, hoeveel volken het betrokken lid heeft, en hoeveel honing het in de handel denkt te brengen, — waarvoor dan ook banderollen gevraagd worden, nader te verdelen voor flacons van 1 pond, 1 kg of fusten in veelvouden van 5 kg. (Alle verpakkingsmateriaal is (wordt) uniform).

Het afdelingsbestuur controleert de ondertekende aanvragen en stelt hieruit een lijst (in duplo) samen, vermeldende de namen van de leden met de aantallen volken en de aantallen aangevraagde banderollen en zendt deze aan het hoofdbureau. Dit centrum geeft alle aanvragers een nummer en dit nummer plaatst het ook op de verschillende banderollen, die door die gegadigden aangevraagd werden. De ene lijst met namen enz. + de toegevoegde nummers blijft op het centrum. Op de andere lijst worden ook de nummers ingevuld en deze wordt met de daarbij behorende banderollen aan de afdelingssecretaris teruggezonden. Deze op zijn beurt zendt de genummerde banderollen met de duplicaatkaart van aanvrager, waarop hij ook het toegevoegde nummer invult, terug aan het lid-imker-aanvrager.

Elk afdelingsbestuur weet nu precies, wie van zijn leden honing verkopen wil, hoeveel en onder welk nummer. En van al de honing, die in den lande ten verkoop aangeboden wordt, kan het centrum de herkomst bepalen. De importhoning krijgt een apart zeer afwijkend etiket, wat ook verplicht gesteld moet worden. De Nederlandse heeft een uniforme verpakking + etiket-banderolle — en het nummer op de banderolle wijst de leverancier-producent aan.

In het artikel van de Heer Nouwen mis ik naar mijn bescheiden mening een aanwijzing van een organisatievorm, die het „merkvoeren” c.a. tot een instelling stempelt, die betrouwbaarheid afdwingt, welke wij zo hard nodig hebben. Ik schrijf dit alles zo uitvoerig, omdat we ervaring hebben opgedaan met het verstrekken van de merken van het Honing-controle-station (H.C.S.). Op de algemene vergadering van onze vereniging in 1938 verklaarde de afgevaardigde van Vries-Zuidlaren, dat het H.C.S. zich zelf vernietigde. Rijksmarketketten had hij los zien liggen tussen de buitenlandse honing van Matthes, Buitenhoff en De Meza. Daarom was hij voor een eigen merk met eigen laboratorium. (Belangstellenden verwijs ik naar 't verslag van bedoelde algemene vergadering op pag. 195 van 't Groentje van 1938).

Controle door de keuringsdienst op waren, of door instanties van de Bedrijfsraad is natuurlijk een eerste vereiste. En bij een organisatie tot het verstrekken van banderollen, als door mij aangegeven, is dat mogelijk tot op de plaats van herkomst. (De banderollen worden door het afdelingsbestuur pas dan afgegeven aan het lid-imker-verkoper, als diens product goed bevonden is).

Verkoopt een imker zijn honing aan de winkelier of aan privé-klanten, dan zijn zijn merken meteen geplaatst. Verkoopt hij ze aan de groothandel per flacon, dan eveneens. Per fust, dan weet hij dit wel van te voren, omdat hij zulks gewend is en hij vraagt biljetten van 5 kg of veelvouden.

En hoe staat het met de groothandelaren? Voor hun eigen productie vragen ze als lid van de vereniging van imkers het aantal banderollen in overeenstemming met hun aantal volken. Ze zijn ook lid van een afdeling. De honing, die ze opkopen van de leden-imkers, die gerechtigd zijn het „merk” te voeren, is gedekt door de genummerde merken van die leden. De enige moeilijkheid, die overblijft, ontstaat, indien de handelaar van het gebanderolleeerde fust overbottelt in flacons. Daarvoor moet het mogelijk zijn, dat het merk van het fust ingewisseld wordt tegen een overeenkomstige hoeveelheid flaconbanderolles, waardoor de op de markt gebrachte gebanderolleeerde honing de hoeveelheid van het in het voorjaar aangevraagde kwantum niet kan overschrijden.

Of de Bedrijfsraad of het Rijk de banderollen zal verstrekken, — over de vraag, welke instantie de controle op afkomst, reinheid, kwaliteit, enz. uitoefenen zal, kan men van mening verschillen, — maar een oplossing moet zo spoedig mogelijk gevonden worden. Het succes van dit alles hangt niet alleen af van de meerdere of mindere mate van belangstelling van de producenten, doch in eerste instantie van de mate, waarop de consument zijn belangstelling toont. Wat moet het publiek denken, als het in de etalagekast van de winkelier honing van éénzelfde handelaar ziet in zeer uiteenlopende prijzen, al naargelang de aanduidingen vermelden: bloemenhoning, voorjaars honing, zomerhoning, bloesemhoning, klaverhoning, koolzaadhoning, lindehoning, heidehoning en . . . echte bijenhoning (die daarbij de laagste in prijs was!) Zulk een etalage kan geen vertrouwen bij de consument wekken. En het hebben van het vertrouwen is een eerste vereiste voor een verzekerde afzet.

Mocht de opzet van de organisatie betreffende honingcontrole c.a. uitwijzen dat de organisatie zich zelf niet bedruipen kan uit de opbrengst van de geleverde banderollen, dan kan de Bedrijfsraad met een gerust hart bij de organisaties van landbouw en fruitteelt aankloppen, opdat die naast haar ideële ook een materiële steun verlenen, gezien het grote belang, dat de land- en ooftbouw hebben bij een behoorlijke bijenstapel, die toch alleen in stand gehouden kan worden bij een behoorlijk berekende honingprijs.

's-Gravenhage.

G. POPKEN.

'n Hoekje bijenteelt op de tentoonstelling te Nijmegen: de heer van Cruyningen geeft toelichting. Derde van rechts: de heer van Gool, leraar bij het Rijksbijenteelt-consulentschap te Tilburg als aandachtig toehoorder.

Vragenrubriek

Vraag 65: Bij de bestudering van verschillende systemen honingslingers werd mijn aandacht getrokken door het z.g.n. radiaal-systeem, waarbij de raatramen met de toplatten naar buiten gericht staan op de hartlijn van de as van de rotortrommel. Hoewel het hier kennelijk een centrifuge betreft voor het grootbedrijf, zou ik gaarne de volgende vragen betreffende deze inrichting beantwoord zien, waarvoor ik bij voorbaat beleefde dank zeg.

- Is het mogelijk met boven omschreven model de raten volkomen leeg te slingeren zonder de raten te keren of de rotor van draairichting te doen veranderen?
- Zijn dergelijke grote slingers hier in Nederland wel in gebruik?
- Waarom worden soortgelijke slingers in kleinere uitvoering niet in de handel gebracht?

J. J. P. te H.

Antwoord 65:

- Neen, en zelfs bij verandering van de draai-richting ook niet.
- Voor zover mij bekend is, niet.
- Waarschijnlijk omdat ze niet de goede resultaten geven van andere systemen.

L.

Vraag 66: Behalve op het koolzaad hebben mijn bijen en die van mijn collega's in deze buurt geen surplus aan honing kunnen verzamelen. In Aug. was de toestand zodanig, dat vele kasten geen druppel meer hadden en afstierven. Gelukkig ontdekte ik de achterstand. Ik ben direct begonnen suiker te voederen en de volken zijn nu bezig de wintervoorraad op te bergen.

Ik heb echter gemerkt dat de stuifmeelvoorraad zeer onvoldoende is. Moeten er nu ook extra voorzorgsmaatregelen worden getroffen om hierin te voorzien en zo ja, welke?

S. H. S. te St.N.

Antwoord 66: Als vervangingsmiddel voor stuifmeel is ondermelkpoeder zeer bruikbaar.

Op een dag die niet te koud is (vroeg in 't voorjaar) ontzegelt U wat honing en strooit dan in het vochtige voer een flinke portie poeder. Desnoods een paar weken later nog eens.

Het heeft weinig zin, te proberen, de bijen het melkpoeder te laten verzamelen alsof het stuifmeel is. De bijen proberen wel, het in de korfjes te krijgen, maar met weinig succes, doordat het poeder niet genoeg klevend is. Daarom toedienen als aangegeven!

L.

Vraag 67: Kunt U mij ook zeggen hoe ik de spleten in toplatten het beste weer schoon kan krijgen, zodat

er weer kunstraat tussen geplaatst kan worden?

R. H. te L.

Antwoord 67: Er is hiervoor naar ik meen, geen ander goed middel dan schoonkrabben met een mes.

L.

Vraag 68:

- Toen ik mijn bijen van de heide terug kreeg en de honing afhaalde waren er enkele bij die gistende honing hadden, boven zowel als onder. Wat kan hiervan de oorzaak zijn?
- Bij het geregelde nazien der bijen deze zomer waren er telkens kasten bij, die ramen gesloten broed hadden, waarvan een gedeelte weer los gesprongen was, naar het mij scheen waren de larven dood. Wat is hier van de oorzaak?

H. J. te V.

Antwoord 68:

- Bij honing, die gist, worden de honingsuikers omgezet in alcohol. Deze gisting geschiedt gemakkelijker naarmate het vochtgehalte groter is, bijvoorbeeld bij honing die te vroeg is geoogst (met veel onverzegelde cellen). Dat uw honing al in gisting was vóór het oogsten kan natuurlijk verschillende oorzaken hebben; veel gistcellen bijv. door gunstig weer voor deze microscopisch kleine plantjes, of onvoldoende indroging van de honing door vochtig weer; onvoldoende ventilatie of te zwakke volken, enz. Van hier uit is het natuurlijk raden naar de oorzaak. Wat U in dit geval beleefde is iets, dat zelden voorkomt.
- De „losgesprongen” cellen zijn bijna zeker ontstaan doordat larven van een der wasmotvlinders de bijenhuishouding in de war stuurden.

L.

Afdelingsberichten

Afdeling Bilthoven

Het winterseizoen werd geopend met een filmavond voor leden en huisgenoten. De belangstelling was groot. De afwezigen hadden weer eens ongelijk. Vertoond werden een film van het Reizen met Bijen in Australië, een film over de betekenis van bomen en planten voor de mensheid, een film van Pop tot Vlinder en de zeer fraaie Engelse film van beroemde tuinen. Alles sprekende film in schitterende kleuren. Langdurig applaus bewees dat het gebodene zeer in de smaak gevallen was.

In December komt Dr de Wilde ons vertellen van zijn Amerikaanse reis en over de kunstmatige bevruchting.

In Februari organiseren we wederom een familieavond. De vrouwen horen er immers bij. We konden beslag leggen op de zeer fraaie kleuren — geluidsfilm „De Goede Aarde”.

In Maart komt dan de Opening van het nieuwe seizoen met een praktische avond.

Met diep leedwezen geven wij kennis van het overlijden van onze geachte Voorzitter,

de Heer

R. PRINS Sz.

Bijenhoudersvereniging,
afd. Oldebroek.

Het Bestuur.

Oldebroek, 27 Sept. 1950.

Verkiezing Hoofdbestuur

De volgende candidaatstellingen zijn bij het Dagelijks Bestuur binnengekomen:

Groningen: A. S. Planting, Paterswolde.

Drente: J. Timmermans, Assen.

Overijsel-West: J. H. Schwieters, Dedemsvaart.

Betuwe: B. A. van der Sande, Nijmegen.

Limburg: G. H. Vogely, Heerlen.

Noord-Holland: A. Helffer, Amsterdam, en R. ter Brugge, Heiloo.

Voor alle groepen, behalve Noord-Holland, zijn de kandidaten door het Dagelijks Bestuur verkozen verklaard bij enkele candidaatstelling. Het Dagelijks Bestuur heeft bepaald, dat de stembiljetten voor de groep Noord-Holland op 17 November bij de secretaris, Bijenhuis, Wageningen, moeten zijn ingeleverd. De volgende dag worden de stembiljetten te 19 uur in een voor de leden toegankelijke vergadering van het Dagelijks Bestuur ten kantore van het Bijenhuis te Wageningen geopend. De stembiljetten worden tijdig aan de stemgerechtigde afdelingen verzonden.

Inhoud:

Voor Beginners	165
Uit voorbijgane tijden	166
De lezer schrijft	167
Men zegt	167
De Nederlandse Bijenweide (II)	168
Ingezonden stukken	169
Brieven uit de Honinghof	170
Het invoeren van koninginnen	172
Uit de Jaagkleps	176
Koninginnekeek-kwesties (I)	178
Het Rijkshoningmerk	179
Vragenrubriek	180
Afdelingsnieuws	180
Officiële berichten	180

NU KOOP IK MIJN SCHOTMAN

Handboek der moderne Bijenteelt.

751 blz. Talloze foto's en tekeningen. 15 werktekeningen. 3e (laatste) druk. In prachtband.

IN PRIJS VERLAAGD!

f 17.50 thans f 8.90 franco huis

Ik stuur een briefkaart en ik heb het standaardwerk overmorgen thuis.

GOEDE DINGEN
BIJENHUIS WAGENINGEN

SPEURBIJTJES

TE KOOP tegen elk billijk bod: 4 kisten Bijen (goed bevolkt) waarvan 3 kisten zo goed als nieuw, met een oude Simplexkist. Behoorlijk honing gehaald. Te zien elke dag. Gereedschap enz. F. H. DE HAAN, Stukkenlaan 5, post Naarden.

GEVRAAGD: Werktekening W.K.Z. B. v. d. BERGH, Julianalaan 23, Drumpt.

TE KOOP: Partij Simplexkasten, zo goed als nieuw. Onderdelen, partij Kunstraat ver onder handelsprijs. T. HARTOG, v. Beuningenstraat 5, Hilversum.

HONING TE KOOP GEVRAAGD: alleen prima kwaliteit Zomerhoning, Heidehoning en Raathoning. Hoogste dagprijzen, contante betaling. Zendt ons Uw monster, wij zenden ons bod. Bijenstand DE KOERSHOF, Diepenveen, Tel. 337 (K 6709).

TE KOOP: Raat-, Slinger- en Pers-Heidehoning. f 2.—, f 1.50 en f 1.25 per ½ kg. Bij: C. VAN HOLLAND, Haspel C 18, Veenendaal.

TE KOOP: 60 goed bevolkte Simplexkasten; 90 goed bevolkte Korven. Verder 50 ledige Korven, Zwermkastjes enz. Bijenstand „MUKA” Wieringen.

BIJ INSCHRIJVING TE KOOP: flinke partijen Koolzaad, Klaver en Heideslingerhoning. Alles prima kwaliteit. Brieven ingewacht bij BIJENSTAND „DE KLAVERBLOEM”, Halle, Zelhem.

WIJ KOPEN: Raat-, Slinger- en Pershoning; ruwe en zuivere Bijenwas; tevens Propolis gevr. De Geldersche Bijenstand „ARKADIA” Lochem, Tel. 827.

AANGEBODEN: 6 r. Eng. Bijenkastjes, gebruikte Korven, Bevruchtungskastjes en Bijenkasten. Alle soorten wassen. Extra Meubel- en Vloerwassen. „GELBY” was glimt voor drie. Honing & Waszemerij, Chem. Industrie „GELBY” Lochem. Telefoon 827.

GEVRAAGD: Partij gebruikte Bijenkasten, Simplexmaat. Opgaaf met prijs aan P. A. van HEZEWIJK, Bijenstand „Airborne”, Heumen.

TE KOOP: Heideslinger, Pershoning en Lekhoning. Bij SJ. v. d. BERG, Boijl (Fr.).

ALLE SOORTEN WAS TE KOOP en ter verwerking tot kunstraat gevraagd: JASPER'S BIJENPARK, Heerenveen.

SIMPLEXRAMEN TE KOOP: Broedramen f 14.— per 100 st.; Honingramen f 13.50 per 100 st. JASPER'S BIJENPARK, Heerenveen. Fabr. van Bijenkasten en onderdelen.

SIMPLEXKASTEN TE KOOP: Broed- en Honingkamer, losse bodem en inschuifbare vliegplank f 18.50 met dubbele broedk. f 20.—. JASPER'S BIJENPARK, Heerenveen.

Die grosse internat. Fachzeitschrift

„DER CARNIKA ZÜCHTERRING”

bringt neben besonders aktuellen Aufsätzen als alleinige Zeitschrift in einer grösseren Artikelreihe den kommenden

HILBENBEKÄMPFUNGSMITTEL-PROZESS

„Acarmors” und „Mito A2”

zwischen den Herren R. Jordan, Leiter der österr. Imkerschule in Wien und Dr. Hans Werba, Chemiker und ehemaliger Leiter der Patentabteilung.

Das geht jeden Imker an, darum verlangt rasch und unverbindlich kostenlose Ansichtsnummer durch die Geschäftsstelle des Intern. Carnika Verbandes Hrn. René HILGER, Diekircherstr. 34, WALTERFINGEN (Luxemburg).

Wederom verkrijgbaar:

PRIMA RONDE BIJENKORVEN

Voor 1 Januari 1951 besteld prijs f 3.75
Levering Februari—Maart 1951

G. VAN GESSEL - Kapel-Avezaath

Driehoek 48

205

298

138

205 te beantwoorden vragen stelt de Rijksbijenteelt-
onderwijzer J. B. M. v. d. Belt aan de volgers der
Schriftelijke B-Cursus voor beginnende en minder
gevoerde imkers, verdeeld over 15 uitgebreide
lessen. 298 te beantwoorden vragen stellen de vol-
gers van de G-Cursus voor gevorderde imkers op de
proef, bij hun bestudering van 20 uitgebreide les-
sen. Daarnaast kunnen de cursisten zelf een onbe-
perkt aantal vragen aan de Cursusleider stellen.
138 fotografische opnamen en tekeningen verduide-
lijken de beide cursussen. (De G-Cursus vormt een
uitstekende ondergrond voor het diploma Practisch
Imker). Vraagt gratis Prospectus en Proefles aan de

STICHTING SCHRIFTELIJK ONDERWIJS APeldoorn

ECHTE HENNEP PERSDOEKEN

1 meter bij 1.25 meter à f 20.—.
Franco p. post.

Fa. O. J. v. d. Baan - Touwfabriek

TELEFOON 2004 - DRACHTEN
Opgericht 1820.

UIT VOORRAAD LEVERBAAR :

NIEUWE HONINGSLINGERS

voor 4 raten met vrijloop	f 140.—
dito zonder vrijloop	f 135.—
voor 3 raten met vrijloop	f 110.—
dito zonder vrijloop	f 100.—
voor 2 raten en tafelgebruik	f 70.—
vertinde kan	f 15.—
dito zeefbak	f 13.—

Betaling contant.

Te bezichtigen:

'T HÖLTHUIS

HARDERWIJKERSTR. 36 - PUTTEN (Geld.)

Ik zou zo graag op

5

December.....

- een dubbelwandige Simplex waarvan een lid aan het Bijenhuis schreef: „Uw Simplexkast compl. prachtig ontvangen. Een schitterend stuk werk!” Compl. *f* 30.—
- of een enkelwandige Simplex (óók een schitterend stuk werk) met reisraam en reissluiting, net als alle andere kasten van het Bijenhuis compleet met ramen en blikjes ..... *f* 26.50
- èn een bijenbroche voor mijn vrouw, verzilverd *f* 0.90, zwaar verguld .... *f* 1.—
- èn een bijenspeeldje voor mezelf voor dezelfde prijs
- èn een pot hoogglanswas voor de meubels (bruin of geel) ..... *f* 0.50

En om te lezen en te herlezen....

- Het Leven der Bijen.** — Dr. Ir. A. Minderhoud. — Het geliefde boek van onze Rijksbijenteeltconsulent uitgegeven door de Vereniging en tegen kostprijs beschikbaar. Laatste druk. Franco ..... *f* 1.50
- Het Kleine Bijenboek.** — Joh. A. Joustra. — Geen theorie, maar de praktijk van het bijenhouden voor beginners en enigszins gevorderden. Franco ..... *f* 2.90
- Bijenteelt.** — A. S. Planting. — Een zeer praktische handleiding door het hoofd der Tuinbouwschool te Paterswolde; 4e druk. Franco ..... *f* 1.20
- Bijenteelt.** — J. v. d. Belt. — Een praktische handleiding voor de praktijk en voor cursussen, 2e druk, franco . . . *f* 2.25
- Bijenteelt.** — S. Cancrinus. — Een eenvoudige handleiding, speciaal voor imkers in de zandstreken; 2e druk. *f* 1.75
- Handboek der moderne Bijenteelt.** — Joh. W. Schotman. — De moderne bijenteelt-encyclopaedie. U slaat het verlangde onderwerp meteen op. 751 bladzijden, talloze foto's en tekeningen en bovendien nog 15 werktekeningen.
- 3e druk. Gebonden. Franco ..... *f* 8.90
- Bijen en Bijenhouden.** — J. G. de Roe-ver. — Een met enthousiasme geschreven boek voor vakman en leek. Gebonden. Franco ..... *f* 16.50
- Koninginneteelt.** — J. H. Wigersma. — Een handleiding voor de praktijk van dit interessante onderdeel der bijenteelt, franco ..... *f* 1.50
- Bijenveredeling.** — Dr. J. de Wilde. — Bevat de wetenschappelijke grondslagen van de koninginneteelt. Franco slechts ..... *f* 1.—
- Honing.** — G. J. Lankkamp. — Een brochure over honing, geschreven door de redacteur onzer vragenrubriek. 2e druk, franco ..... *f* 0.40
- Het Leven der Bijen.** — Maurice Maeterlinck. — Op de vleugels van zijn dichterschap voert hij de natuurliefhebber ver boven de feiten van het bijenleven uit naar de wereld van de grote raadselen, die wij, gewone ster-velingen, maar al te dikwijls achteloos voorbij gaan. 5e druk, gebonden franco *f* 4.50

En dat prachtige boek voor de kinderen:

- „Immeke”, waarvan de heer Joustra zei dat er weinig boeken zijn die het verhaal van de honingbij zó juist voor kinderen (van 8 jaar en ouder) weer-geven! Gebonden, franco ..... *f* 2.75

Een nadere beschrijving van vele artikelen vindt U in onze Imkersgids 1950 die wij U op aanvraag gratis en franco toezenden.

Giro 1171

Tel. 2863

GOEDE DINGEN
Bijenhuis WAGENINGEN

Druk: N.V. Uitgevers-Mij. De Gelderlander - Nijmegen